د لمانځه په قعدو کې

د شهادت په ګوته اشاره

Ketabton.com

لیکوال :

عبدالرحیم فوزي(هروي)

ژباړن :

نعمت الله پټانزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

دخپل پلار شهیـداسدالله سپیڅلي روح اوګرانې مورته چې تل یې

دعلم اوپوهې لورته هڅولی یم په ډیره مینه ډالۍ کوم .

ژباړن

دچاپ ټول حقوق یې له ژباړن سره خوندي دي

کال : ۱۳۹۵ هـ ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

مژده درچشم سنائی تیربادا چون سنا ن

گر زمانی زنده گی خواهد سنائی بی سنن

(سنائي غزنوي)

دبشريت ستر لارښود نبي کريم (صلى الله عليه وسلم) په يوه حديث شريف کې داسې فرمايي :

« عن ابى هريرة رضى الله عنه قال : قال النبي صلى الله عليه وعلى آله واصحابه وسلم : ان جزء من سبعين جزء النبوة تاخير السحور وتبكير الافطار واشارة الرجل با صبعة فى الصلوة . »

قدورى دعبدالرزاق اوکامل ابن عدى مسند ،فتاوى العزيزي : ۴/۱

دحديث شريف ژباړه :

« له ابوهريره رضى الله عنه څخه روايت دى چې نبي کريم (صلى الله عليه وسلم) ويلي دي چې : دپشـلمي پـه وخت کې دډوډۍ خوړلو وروسته والى (دسهار راختلوته نږدې) اوپه روژه ماتي کې بيړه (دروژې ماتول ترلمرلويدنې وروسته دماښـام ترتحقق موندلو پورې) اودلمانځـه پـه قعدوکې دالله(جل جلاله) دوحدانيت لپاره دشهادت په ګوته اشاره کول دپيغمبرۍ داويايمې برخې څخه يوه برخه ده . »

مه نازيږئ په ښايست ددې دنيا

پاتې کيږي هم له شاه هم له ګدا

ابدي ژوند درنه غواړي نيک عمل

توښـه جوړه کړئ دنياکې دعقــبا

(پټانزی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمطالبولړلیک

سرلیک **مخکنه**

دژباړن سریزه.......................................6

دلیکوال خبرې 9

داستاذ ضیاء احمد« فاضلي» سریزه.......................................10

دلمانځه په قعدوکې دشهادت دکلمې دتلفظ په وخت کې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل...........12

هغه اصول اوقواعد چې دشهادت په ګوته سره داشارې کولو په وړاندې نیوکې دفع کوي.....................20

دحدیث په متن کې دګډوډۍ نشتون.......................................20

په ظاهرالروایت کې دشهادت په ګوته داشارې دیادونې نشتون.......................................21

دوقاراو آرامۍ نشتون 22

دشهادت په ګوته داشارې کولو په اړوند دشهیدمیرزا مظهر«جان جانان (رحمة الله علیه) » فقهې څېړنې.23

په زړه پورې پلټنه.......................................25

پیوستونه.......................................26

ویل ،کول اونیت.......................................26

لمونځ هغه وخت دکمال درجې ته رسیږي چې دزړه حضورپه کې منځ ته راشي.......................................27

په عبادتونو اوطاعتونوکې دزړه دحضور ارزښت اومرتبه.......................................28

دقیامت په ورځ دبدن دهرغړي دکړو وړو شهادت اوګواهي.......................................29

دالله (جل جلاله) دسپیڅلي ذات څخه په ظاهري اوباطني غړیو سره دشرک نفې کول 30

(c) ketabton.com: The Digital Library

تبصره (څرګندونه)..30

په فعل اوعمل سره دشکرایستل اوحمدویل غوره دي ،په قول او ویلوسره دشکرایستلواو حمد............31

حمد...31

دطب دپخوانیوعلماوودڅیړنې پایله «دشهادت دګوتې اړیکه (نږدې والی) له زړه سره» 32

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داحنافوفقهاوو کرامو(رحمة الله علیه).....34

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه ضروري احکام اومسائل..................................37

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه اړونددڅلورګونو امامانو 39

دشهادت په ګوته سره داشارې دسنت والي دنفې کولو ځینې کمزوري دلائل 41

ځینې کتابونه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په کې تشریح اوتائېد شوي دي..........................43

دلیکوال لنډه پیژندنه..44

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژباړن سریزه

الحمدلله ،الحمدلله الذي أرسل بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین کله ،والصلا ة والسلام علی سیدنا ومولانا محمد وعلی آله واصحابه أجمعین . امآ بعد :

درنولوستونکو:

هرڅوک چې د لمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوفضائل ،ګټې اوبرکتونه دلومړي ځل لپاره لولي کېدای شي ډېرحیران پاتې شي چې داډول حرکت په لمانځه کې دومره نیک اثرات له ځان سره لري دخلکو داحیرانتیا کېدای شي ددې عمل دحکمتونو او اسرارو په اړه دمعلوماتودنه لرلو له امله وي خو ؛ ددې عمل عمده اولوی حکمت دهغه په عملي کولوکې نغښتی دی چې دهغه په اړه بایدډېرې ځیرنې ترسره شي دالله (جل جلاله) یوالی اوعظمت په داسې وخت اوځای کې چې ژبه دهغه دیوالي په بیانولو سره لګیاوي اوزړه هم په هغه باندې تدبرولري اوپه دغه عمل باندې تأکېدوکړي ،سترګې اوفکرهم پرهغه باندې شاهداوګواه وي ، ترڅویوواقعي لمونځ کوونکی چې پرټول وجوداوهواسو یې خبروي دالله (جل جلاله) توحیداویوالی په دې سترعبادت کې ترسره اوښکاره کړي اویو ځرګند پیغام چې څوڅوځله په یوه شپه اوورځ کې تکراریږي له ځان سره واخلي اودژوندانه په ټولوبرخوکې ورته عمومیت ورکړي اویوازې دالله (جل جلاله) لپاره دعبادت په کولواودهرډول شرک دنفې کولوپه منظورخپل ځان دعزت اوخپلواکېت هسکې څوکې ته ورسوي .

دلمانځه په قعدوکې دالله (جل جلاله) د وحدانیت په منظور دشهادت په ګوته سره اشاره کول سنت دي ،اوداعمل داسلام سترپیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) ترسره کړی دی اوپه دې اړه له اصحابو کرامو(رض) ، داهل سنت والجماعت څلورګونوامامانواونوروعلماوو کرامو(رح) څخه هیڅ اختلاف اومنعه نه ده روایت شوې بلکه داعمل دټولودتائید وړګرځیدلی دی . ددې لپاره چې ددې نیک اوباارزښته عمل دګټوڅخه برخمن شواوپه لمنځونوکې موددې عمل په ترسره کولوسره زړونه پوره حضوراوآرامي ومومي اوشیطاني وسوسې موله زړونوڅخه لیرې شي اوبالاخره داعبادت (لمونځ) مو دالله (جل جلاله) په لوی دربارکې قبول شي اوله بلې خوادرسول الله (صلی الله علیه وسلم) پیروي اودالله (جل جلاله) رضایت ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه اومحبت مولاس ته راوړی وي ، لکه چې الله (جل جلاله) په خپل سپيڅلي کتاب قرآنکریم کې داسې فرمایلي دي : «قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ .»

دآل عمران سورت (۳۱) آیت .

ژباړه : « ورته ووایه که چېرې تاسوالله (جل جلاله) دوست ګڼئ نوزمامتابعت وکړئ الله (جل جلاله) به تاسودوست وګڼي اوستاسوګناوې بـه وبښـي اوالله (جـل جلالـه) ډېربښـونکی اورحـم والادی . » چې پـه پورتنی آیت شریف کې درسول الله (صلی الله علیه وسلم) په پیروي اومتابعت کې دوې ښکاره ګټې بیان شوی دي : لومړی:- داچې دالله (جل جلاله) محبوبیت لاس ته راځي. دویم:- داچې ګناهونه ښښل کيږي اودالله (جل جلاله) هرمحبوب ته دامقام نه رسيږي اوداتباع معنی هم په عمل اوطریقه کې پیروي کول دي یعنې درسول الله (ص) په قدمونوبانـدې قدمونـه کېږدئ اودهغـه پـه لاښـوونوعمل وکړئ اودهغـه سـنتونه ژوندي کړئ ترڅودالله (جل جلاله) رحمت اوبښنې وړوګرځئ لکه چې بل ځای الله (جل جلاله) په خپل کتاب قرآنکریم کې داسې فرمایلي دي :

«وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ. » دنورسورت (۵۶) آیت.

ژباړه : « اولمونځ اداءکړئ اوزکات ورکړئ اودپیغمبراطاعت وکړئ ترڅورحم دربانـدې وشي . »

اوهمدارنګه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په یوه حدیث شریف کې داسې فرمایلي دي :

«عن بلال بن الحارث المزنی قال قال رسول الله (ص) من احیاسنة من سنتی قدامیتت بعدي فان له من الاجرمثل اجور من عمل بها من غیران ینقص من اجورهم شیا. » رواه ترمذی ،مشکوة ۳۰مخ .

ژباړه : « لـه حضرت بـلال بـن الحـارث المزني (رضی الله عنه) څخه روایت دي چې رسـول الله (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي : څوک چې زماله سنتوڅخه یوسنت ژوندی کړي په داسې حال کې چې زماڅخه وروسته خلکوپریښی وي ،هغه لره دومره اجر دي لکه څوک چې په هغه بانـدې عمل کوي پرتـه لـه دې چې دهغه له اجراوثواب څخه کوم شی کم شي .»

په همدې منظورمې نوموړې رساله چې ښاغلي مولوي عبدالرحیم فوزي (هروي) په دري ژبـه سره لیکلې ده اولــه ډېرومهمــواومعتبروفقهې کتابونوڅخــه یـــې اســتفاده کــړی ده اوپــه نومــوړې رســاله کــې یـــې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجیدوعلماؤکرامو ،احنافواوځلورواامامانو(رحمـة الله علـیهم) څیړنـې چې پـه دي اړه یـې سـرته رسـولې دي دمعتبرومنابعوپه راوړلوسره بیان کړې دي.

دیادونې وړبولم چې په دې رساله کې دځینې عباراتو منابع اوسرچینې له لیکوال څخه پاتې شوې وې اوپه ځینو برخوکې یې دچاپ پرمهال متني تیروتنې هم دلوردې خومادډیرې ژورې مطالعې اوڅیړنـې پـه مرسته اوهمدارنګه د« ښاغلي استاذالعلماء شیخ الحدیث والتفسیر الحاج مولوي بسم الله (متوکل) دکابل دعربي دارالعلوم پخواني استاذ اودپټان خیلو ددیني اوعلمي زده کړو دعالي مرکز مشر اواستاذ » په سالمو مشـورو اولارښـونو سـره دانیمګړتیـاوې پـوره کـړې ، لـه بلـې خـوا درسـالې لیکـوال لـه ځینـومعتبرو فقهـي کتابونوڅخه عربي متنونه رااخیستي ؤ اودهغه ژباړه یې په دري ژبه باندې نه وه کړې بلکه هغه یې په کلي توګه تشریح کړې ؤ ،خوماهغه په بشپړه توګه پښتوژبې ته راوژباړل اوپه دې نیک کارسره دالله (جل جلاله) په مرسته اوکمک بریالی شوم .

همدارنګه له « ښاغلي استاذالعلماء شیخ الحدیث والتفسیر الحاج مولوي بسم الله (متوکل) دکابل دعربي دارالعلوم پخواني استاذ اودپټان خیلو ددیني اوعلمي زده کړو دعالي مرکز مشر اواستاذ » څخه ډیره مننـدوی یم چې ددې رسالې په ژباړه کې یـې خپلې هڅې اوسالمې مشورې ونـه سپمولې ، نورې خپلې خبرې رانغاړم داتاسې اوداهم دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره .

ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم

ستاسې ددعاوو په هیله

نعمت الله پټانزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلیکـوال خبرې

الحمدلله الذی ابداع المخلوقات فی ستة ایام بمحض الارادة والصلوة والسلام علی نبیه سیدنا محمد الذی ایده بالقول والاشارة وعلی آله واصحابه هم نجوم الاقتداء فی الشریعة بالارشادوالهدایة وعلینا وعلی جمیع المومنین شکرألله الذی وفقنا بعمل هذه الشهادة ولکل امرمن امورالشریعة للعاملین المخلصین تلذذات وسقایة ولکن للاشارة بالمسبحة فی الشهادة لذة خاصة باعلی المزایة کمااشارالنبی الی مزیة من مزیاته هی مدهرة الشیطان بشدة ومرارة وتحصیل بعملها حضورالقلب : وهی من سنن الصلوة باثرالروایة والدرایة .

امآبعد :

لـه هغـه ځیرنوڅخه وروسته چې ما دشـهادت په ګوتـه سره داشـارې په اړه دفقهـاوو علماءکرامو(رحمـة الله علیهم) په لیکل شویو آثارو اوکتابونو کې وکړې اودهغوی ځیرنې چې په دې اړه یې کړې وې په ډیرغورسره مطالعه کړې ددې لپاره چې هرمومن شخص دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوتـه سره اشاره کول په تاکلي وخت اوځانګړي کیفیت سره ترسره کړي اوهغه دلمانځه له سنتونوڅخه وګڼي ،نودهمدې مقصد لپاره مې دمعتبرو دیني ،ثقه محققینو ځیړنې چې دشـهادت په ګوتـه سره داشـارې دعمـل دسـنت والي دثبوت لپاره دیوې رسالې په بڼه راغونډاوتحریرکړل ترڅونوموړې قضیه په صراحت سره ثابته شي اوددې سنت عمل له ګټو ،فضائلواوحکمتونوڅخه یې مومنان برخمن شي . ددغه سنت عمل ګټې څه داسلامي فقهې او څـه دعقیـدتي مسـائلواودطب دعلـم لـه نظـره لـه ورایـه ښـکاریږي اودسـلفوعلماءکرامو(رحمة الله علیهم) په مختلفونظریاتوکې تائید شوې دي لکه چې امام مالک (رحمة الله علیه) فرمایلي دي : دشهادت دګوتې عروق لـه زړه سره په ذاتي ډول یوه ځانګړې اړیکه لري په دغه صورت کې دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره کول دانسان (مومن بنده) دزړه دویښتیا اودهغه دحضوردموندلو سبب کیږي .

ګرانو لوستونکو !!

زه درسالوپه تدوین اوتهیه کولوکې ډیرکوښښ کوم چې هغه تولوته داعتماد وړ وي په همدې اساس دجیدو علماء کرامو(رحمته الله علیهم) دلیکنوعربي متنونه اوعبارات دهغه له منابعواوسرچینوسره په خپلولیکنوکې رانقل کوم اودهغـه مفهوم لـه نوموړو عباراتو لاندې ذکرکوم ترڅوپه عمومي توګه اوحتی دنویو زده کوونکو لپاره دګټې اخیستنې وړ وي اوسربیره پردې ټول لوستونکي له هغه څخه برخمن شي

عبدالرحیم فوزي (هروي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

داستاذ ضیاء احمد « فاضلي» سریزه

دلوی خدای (جل جلالـه) ستاینه اوشکر اداء کوم چې مونږیې دایمان اوتوحیدپه ګانه سمبال کړي یواوداسلام دسترپیغمبر خیرالانام(صلی الله علیه وسلم) امتیان (خیرالامم) یې ګرځولي یو ،اودبشریت په سترلارښود اودپیداینښت په ځلانده ستوري جناب نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) ، دهغه په کورنۍ اوربنیتینو ملګرو درود اوسلام وایم . ځوک چې په لمانځه کې دشهادت په ګوته داشارې کولوفضیلتونه اوبرکتونه دلومړي ځل لپاره لولي کیدای شي ډیرحیران پاتې شي چې په لمانځه کې داډول حرکت څومره نیک اثرات لـه ځانه سره لري اوترڅومره اندازې پورې دپرتمینې شرعې دپاملرنې وړ ګرځیدلی دی ،دغه حیرانتیاددې نیک عمل دحکمتونو اواسرارو په اړه دمعلوماتو دنه لرلو له امله منځ ته راځي .

زماپه آندددې عمل یولوی حکمت دهغه په سرته رسولوکې په ډیرپام او دقت کې دی چې هغه ته بایدډیره پاملرنه وشي ،په عمل کې دالله عزوجل دیوالي بیانول په یوه سمه طریقه ،معین وخت اوځای کې چې ژبه دهغه په بیانولو لګیا وي اوزړه په هغه باندې تدبرولري ،عمل پرې تأکید وکړي ،سترګې اوفکرپه هغه باندې شاهد اوګواه و اوسي ،ترڅو یو پوه اوواقعي لمونځ کوونکی په خپل ټول فکر اووجود سره دلوی څښتن (جل جلاله) یوالی اووحدانیت بیان اوترسره کړي اوپه دې واضح اورسا پیغام سره هره شپه او ورځ دالله عزوجل دوحدانیت لپاره دژوندانه په ټولوبرخوکې دخالصانه بنده کۍ په توګه دالله (جل جلالـه) سره دهرډول شرک دنفي کولو په خاطر دعزت ،سرلوړۍ اوخپلواکۍ هسکې څوکې ته ځان ورسوي اوپه ژبه سره دغه محمدي ناره بدرګه کړي «... ان صلاتی ونسکی ومحیایی ومماتی لله رب العلمین ،لا شریک له ...» .

هو! رښتیا که چیرې پوره غور اوپام وکړو چې دالله (جل جلاله) دتوحید اویوالي دبیانولولپاره په لمانځه کې هیڅ کوم عمل داشارې په نسبت ویښوونکی نه دی ، دایوځانګړی استثنائي خاصیت دی چې داشارې کول له هغه څخه برخمن دي . لـه بلې خوا داسلام په سپیڅلي دین کې ترټولو شریف ترینه مسئله دتوحید ښودل شویده نو ؛پـه دې اساس دغه عمل دومره ارزښتناک دی چې دفضیلت اوارزښت پریکړه یې تاسولوستونکوته پریږدم .

په دې ټولوسربیره دتأسف اوبدمرغۍ ځای دی چې زمونږپه ټولنه کې تراوسه پورې هم دغه آسانه او وړیا توحیدي عمل دپام وړ نه دی ګرځیدلی اوګڼ شمیرخلک دهغې په اړه زړه نازړه ،بې پروا اوبې برخې پاتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـوي دي . همـدا دزړه سـواندو علمـاء کرامـو رسـالت دی چې دپیغمبر(صـلی الله علیـه وسـلم) دسـنتوواقعي ښیره دین پرورو خلکوته ښایي اودوی ددیني ارزښتونو ژوندي کوونکي بلل کیدای شي .

نو ؛په دې برخه کې دقدرمن ورور ښاغلي مولوي عبدالرحیم فوزي (هروي) هاند اوهڅې دستایلو وړ دي چې داډول کره اومعتبره رساله يې تدوين کړيده ،لوی خدای (جل جلاله) د ددې نيک اقدام بدله ورکړي اوخدای (جل جلاله) دنور توفيق هم ورپه برخه کړي چې دعلم اوپوهې دنورو ټولو خاوندانو سره داسلامي روزنې ، بيدارۍ او اصلاح لپاره نور کوټلي ګامونه هم اوچت کړي .

په درناوي

ضياء احمد« فاضلي»

دهرات دلرغوني جامع جومات واعظ ، د احياء العلوم دمدرسې مسؤول

اودهرات پوهنتون دشرعياتو اواسلامي علومو دپوهنځۍ استاذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت دکلمې دتلفظ په وخت کې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل داثبات په اړه دفقهې دجیدوعلماؤو کراموځیړنې

ځینوعلماوو دشهادت په ګوته سره اشاره کول مکروه ګڼلي دي لکه: (صاحب منیة المفتی) ، ځینوحرام بللي لکه چې په خلاصه کیداني کې روښانه شوي دي خوځینوبیامستحب ګڼلي دي لکه چې د رمزالحقایق په کتاب کې یې نقل شوی دی اوځینې علماوولیکلي دي چې داشارې دنه کولو اختیارلري لکه په عالم ګیري کې چې دخلاصې څخه نقل شوی دی. مګرداټول دحقیقت په سمه لاره نه دي تللي نوسمه اوصحیح خبره داده چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول سنت دي اودا خبره په صحیحواحادیثوسره ثابته شوې ده لکه چې امام محمد(رحمة الله علیه) په خپل کتاب موطاء کې لیکلي دي چې دا زما او دامام ابوحنیفه (رحمـة الله علیـه) قـول دي چـې دشـهادت پـه ګوتـه اشـاره کـول سـنت دي اوپـه دې اړه لـه اصحابوکرامو ،سلفوعلماوو او څلورواماانو(رحمـة الله علیهم) څخه هیڅ مخالفت نه دي نقل شوی اوکه څوک دامکروه اویاحرام ګڼي دیوه سخت جرم مرتکب شوي دي.

سلطان العلماء ملاعلی قاری (رحمة الله علیه) د(تزیین العباده لتحسین الاشاره) په رساله کې دسمو روایاتو اودلایلو دراوړلوڅخه وروسته داسې لیکي :

«وهومذکورفی الصحاح وغیرهاماکادان یکون متواترأبل یصح ان یقال انه متواترالمعنی فکیف یجوزلمومن بالله ورسوله ان یعدل عن العمل ویاتی التعلیل فی معرض النص الجلیل مع ان ذلک مدخول صدرمن العلیل ...واختزر بالصحیح عما قیل لایشیرلانه خلاف الدرایت والروایة . »مجموعة الفتاوی ابوالحسنات محمدعبدالحی لکهنوی : ۶۲ مخ .

ژباړه : « اوهمدغه (دشهادت په ګوته اشاره کول) داحادیثوپه صحیحواونوروکتابونوکې ذکرشوې ده کېدای شي دمتواترحکم ته ورسیږي ،بلکه صحیح داده چې وواېو معنوي متواترده نودهغه کسانولپاره چې په الله (جل جلاله) اورسول الله ایمان لري څرنګه جواز ولري چې له هغه نه مخ اړوي چې وروسته همغه نص راځي کوم چې دهغه په اړه ویل شوي دي او دهغو خلکوخبره مردوده ده چې وایي : اشاره مه کوي ځکه چې داد درایت اوروایت یعنې دعقلي اونقلي دلیل خلاف عمل دي . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه السیدمحمد امین ابن عابدین(رحمة الله علیه) دردالمختار کتاب په اول ټوک ۳۴۲ مخ کې نوموړې موضوع په لاندې ډول تصریح کړیده :

«وفسرت الاشاره بهذه الکیفیة فی عامة الکتب کالبدایع وغیرهاکما ذکرت عباراتهم فی رسالتی سمیتها رفع الترددفی عقد الاصابع عندالتشهد فیعقد عندها ویرفع المسبحة عندالنفي ویضعها عندالاثبات وهذاما اعتمدالمتأ خرون لثبوته عن النبی(صلی الله علیه وسلم) بالاحادیث الصحیحة ولصحة نقله عن ائمتنا الثلاثه فلذا قال فی فتح : ان الاول بسط الاصابع بدون الاشارة خلاف الدرایة ولروایة ، واماماعلیه عامة الناس فی زماننا مع الاشاره من البسط بدون عقد فلم اراحدا قال به سوی الشارح تبعا للشرنبلالیه عن البرهان للعلامه ابراهیم الطرابلسی صاحب الاسعاف من القرن العاشر واذاعارض کلامه کلام جمهورالشارحین من المتقدمین والمتأخرین (رحمة الله علیهم) من الذکرالقولین فقط ،فالعمل علی ما علیه جمهورالعلماء لاجمهورالعوام فاخرج نفسک من ظلمة التقلیدوحیرة الاوهام واستضئ بمصباح التحقیق فی هذا المقام فانه من منح الملک المنان ».

ژباړه : « داشارې دکولو په اړه په ډیرو عاموکتابونوکې لکه په بدایع اوداسې نورو کې هم داسې یادونه شویده لکه ما (علامه ابن عابدین رح) یې چې عبارتونه په خپله رساله کې چې نوم یې (رفع الترددفی عقد الاصابع عند التشهد) دی ذکر کړی دی چې لومړی به نورې ګوتې راټولې اوبیابه دشهادت ګوته دنفې (لآاله) په وخت کې پورته کیږي اوداثبات (الاالله) په وخت کې بیرته کښته کیږي اوورستنیو علماوو دې مسئلې ته اعتبارورکړی دی دنبي (ص) په صحیحو احادیثوسره یې ددې عمل ثبوت کړی دی اوددې عمل دصحت لپاره یې داحنافوله دری ګونو امامانوڅخه نقل کړی دی ، لکه چې دفتح القدیرپه کتاب کې یې چې داسې یادونه شویده : چې ګوتې په هواریاغوړیدلي حالت کې ساتل او اشاره نه کول دعقلي اونقلي دلیل خلاف کاردی ،مګر زمونږپه زمانه کې ډیرخلک ګوتې په خپل هوارشکل ساتي اواشاره کوي داقول دهیچاڅخه ثابت نه دي چې پرته له الشارح کتاب (چې دللشرنبلالیه کتاب شرحه ده چې دبرهان کتاب نه نقل شوي ده چې دادعلامه الطرابلیسي صاحب الاسعاف چې په لسمه هجري پیړی کې یې ژوند کولو) څخه بل چاپه دې اړه څه نه دي ویلي.کله چې دپورتنی لیکوال دقول اودجمهورو مخکینیو او وروستنیو شارحینو (شننونکو) په قول کې اختلاف راشي نو دجمهورو علماوو قول ته ترجیح ورکول کیږي اوپه هغه سره به عمل کیږي نه دعوامو خلکو په قول نو ؛ په دغه ځای کې لیکوال دتقلید له تیارې ،دحیرانتیا اوشک له

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیارې ځان ایستلی دی اودا مسئله یې دتحقیق اوڅیړنې په څراغ سره روښانه کړه اوپه ده باندې دالملک المنان رب لورینه شویده .»

په همدې ترتیب ابن همام (رحمة الله علیه) په خپل کتاب فتح القدیرکې په لاندې عبارت سره ددې موضوع دتایید لپاره داسې فرمایلي دي :

«واتفقت الروایات عن اصحابنا جمیعا فی کونه سنة وکذا عن الکوفین والمدینیین وکثرت الآ ثار والاخبار وکان العمل بها اولی ... لان محمدا قال فی کتاب المشیخة: انه کان یشیر فنفعل ما فعل النبی (صلی الله علیه وسلم) ونصنع ماصنعه وهوقول ابی حنیفه (رحمة الله علیه) وقولنا ... وهو المروی عن محمد فی کیفیته الاشاره قال یقبض خنصره والتی تلیها ویحلق الوسطی والابهام ویقیم المسبحة کذا عن ابی یوسف (رحمة الله علیه) فی المالی ... وروی ان ائمتنا الثلاثة : ابی حنیفه وابی یوسف ومحمد(رحمة الله علیه) انه (صلی الله علیه وسلم) یشیرعندالتشهد وانه(صلی الله علیه وسلم) یعقداصابعه ... ومعلوم ان مدارسعی المجتهد علی العمل بما صح عن رسول الله (صلی الله علیه وسلم) اما بعدصحة وثبوت فلا یصح اذلا مجال للرای مع النص ... ولذا قال المحقق ابن الهمام (رحمة الله علیه) ان عدم الاشارة خلاف الروایة ولدرایة ».

ژباړه : « دټولواحنافوپه اتفاق سره اشاره کول سنت ده اوهمدارنګه دکوفې اومدینې دخلکوڅخه ډیرروایات اواخبارشته دي چې وایي په هغه سره عمل کول غوره دي ځکه چې محمد(رح) دالمشیخه په کتاب کې ویلي دي داچې پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) اشاره کوله نوموږهم په هغه څه چې پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) پرې عمل کړی عمل کوو چې داخبره د امام ابوحنیفه (رح) ده اوزماخبره هم داده اوداشارې څرنګوالی اوکیفیت دامام محمد(رح) څخه داسې روایت شوی دي : دښې لاس دری ګوتې «خنصره (غچی) ،بنصره(په غچی ګوته پسې) ،وسطی(منځنی)» راغونډوو اودابهام ګوته (بټه ګوته) دوسطی (منځنی) ګوتې سره نښلوؤ او مسبحه (دشهادت ګوته) پورته کوو .

اوهمدارنګه دامام ابویوسف (رح) څخه دالمالی په کتاب کې یادونه شوې ده اوله مونږ دری واړه امامانوڅخه همداډول روایت شویدي ،امام ابوحنیفه (رح) ، امام محمد(رح) اوامام ابویوسف (رح) وایي چې پیغمبر(صلی الله علیه وسلم) به دناستې په حالت (التحیاتو) کې اشاره کوله ،اوداهم معلومه خبره ده چې مجتهد که هر څه ووایي باید له قرآن اونبوي سنتو څخه یودلیل ولري ،وروسته له دې چې ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حديث صحت(سم والی) ثابت شو نو ؛ دابياصحيح نه ده چې څوک له ځانه نظراو رايه ورکوي اوهمدارنګه ابن الهمام (رح) وايي چې داشارې نه کول دروايت (نقل) اودرايت (عقل)([1])خلاف کاردي.

په همدې اساس ابن عابدين (رحمة الله عليه) هم دخپلو ليکنو او رسالوپه لړکې له يوې خپلواکه رسالې څخه دشهادت په ګوته سره داشارې په اړوند لاندې مهمې نقطې دتبرک لپاره راوړل شوې دي :

«فيقول فقيرالی رب العلمين محمدبن عابدين وقد کنت جمعت رسالتی سميتها رفع التردد فی عقد الاصابع عند التشهد اثبت فيها تصحيح الاشاره مع العقد نقلا من کتب ائمتنا الخالية عن النقد بعبارات صريحة المنيعة وخيرني منيفة بديعة ثم اطلعت الآن علی رسالة مسمات بتزيين العبادة لتحسين الاشارة الخاتمة القراء ولفقهاء والمحدثين ونخبة المحقيقين والمدقيقن السيد ملا علی قاری عليه رحمة ربه الباری فرائيته رجع فيها رواية الاشارة بالادلة القوية من نصوص الفقها ء والسنة السنية حتی ادعی انه متواتر... ثم قال : هذه احاديث کثيرة بطريق معددة شهيرة فلاشک فی صحة اصل الاشارة لان بعض اساتيد ها موجودة فی الصحاح الست مما کاد ان يصير متواترا بل يصير ان يقال له متواتر المعنی ، فکيف يجوز لمومن بالله ورسوله(صلی الله عليه وسلم) ان يعد ل عن العمل به فياتی بالتعليل فی معرض النص الجليل وهوماقيل نقلا عن بعض المانعين فان فيها زيادة الرفع لا يحتاج اليها فيکون الترک اولي لا ن مبنی الصلوة علی الوقار والسکينة وهو مردود بانه لوکان الترک اولي لما فعله (صلی الله عليه وسلم) وهو (صلی الله عليه وسلم) علی صفة الوقار والسکينة فی المقا م الا علی لاشک ان الاشارة الی التفريد مع العباده بالتوحيد نورعلی نور وزيادة سرور فهو محتاج اليه بل مدارالصلوة العبادة والطاعة عليه ....ثم من ادلتها الاجماع اذلم يعلم من الصحابه رضی الله عنه ولامن علماء السلف فی هذه المسئلة ولا فی جوازهذه الاشارة ولافی تصحيح هذه العبارة بل قال به امامنا الاعظم وصاحباء وکذا امام المالک والشافعی واحمد وسائر علماء الاعصار (رحمة الله عليه) علی ماوردبه صحاح الاخبار والآثار... وقداغرب بعضهم حيث عد الاشارة من المحرمات وهوخطاء عظيم وجرم جسيم ومنشاء الجهل من قواعد الاصول ومراتب الفروع من النقول ، فهل يجوز لمومن ان يحرم ماثبت من فعله (صلی الله عليه وسلم) مماکاد نقله ان يکون متواتراً ؟»

([1])- درايت (الدراية): دعقل له نظره دمسائلوخيرنې ته ويل کيږي يادعقل له نظره ديوشي منل يانه منل ياد (عقلي دليل) راوړلوته وايي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : « دعالمیانوپالونکي ته خوار محمدبن عابدین وایي: مایوه رساله راغونډه کړه چې په هغه مې نوم (رفع التردد فی عقد الاصابع عند التشهد) کېښود چې په هغه کې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوصحیح والی ثابت شوی دی چې دا د احنافوداامامانو له کتابونوڅخه رانقل شوې ده چې له نقداونیوکې څخه لیرې اودهغې عبارتونه په واضح صورت سره بیان شوی دی اوپه هغې کې ترسره شوې څیړنې بدعت هم نفې کوي . خو وروسته دبلې رسالې په اړه خبرشوم چې د(تزیین العباده لتحسین الاشارة) په نوم وه چې په هغه کې دفقهاوو ،محدیثینو ، اوجیدومحققینوڅخه نقل قول شوی دي اودهغه لیکوال سیدملاعلی قاری (رح) دی چې په التحیاتوکې دشـهادت په ګوتـه داشارې پـه اړه يـې دنبـوي سـنتوله نصوصـو څـخه دقوي دلایلـو پـه راوړلوسره ویلي دي :چې همداحادیث متواتردي اووروسته بیاوایي چې په دې اړوند زیات حدیثونه شته دي چې ټول مشهوردي اودهغه په صحیح والي کې هیڅ شک نشته اوددغه حدیثونو ځینې اسنادونه په شپږګونو صحاحیحو کې موجود دي ، امکان لري چې دمتواترحدته ورسیږي ښه به داوي چې ووایو:چې معنوي متواتردي نو ؛ داجواز نه لري چې څوک په خدای (جل جلاله) اودهغه په رسول (صلی الله علیه وسلم) لومړی ایمان ولري اوبیا دهغه نه مخ واړوي ،خوځینو ویلي دي چې داعمل بایدسرته ونه رسیږي ځکه چې په لمانځه کې باید دالله (جل جلاله) څخه ویره موجوده وي اونوموړی عمل په لمانځه کې دسرې دبوختیا سبب کیږي ،داقول مردودګڼل شوی دي که چېری داعمل صحیح نه وای نوبیا به رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) هیڅکله اشاره سرته نه وای رسولې ، اوپه دې کې هیڅ شک نشته چې دشهادت په ګوته سره د اشارې کولوپه ذریعه سړی خپله یوازنۍ خدای پالنه ثابتوي ، بلکه دعبادت مدارپه یوازنۍ خدای پالنه باندې څرخیږي ، له دې دلایلوڅخه وروسته ددې وخت اوزمان اجماع ده چې که چېری له اصحابوکراموڅخه په دې اړه څه پوهه اومعلومات نه وای اویا دپخوانیوعلماوو کراموڅخه ددې مسئلې دجواز په باره کې فتوی موجوده نه وای اویاهغه روایتونه چې په دې باره کې راغلي دي صحیح نه وای ،بلکه په دې سره امام ابوحنیفه (رح) اوصاحبین اوهمدارنګه امام مالک (رح) ،امام شافعی (رح) ،امام احمد(رح) اونورپخواني علماءکرام قایل دي ، ځکه هغه آثار چې داشارې په باره کې بیان شول ټول صحیح دي ،یقینا هغه کسانوچې دشهادت په ګوته سره اشاره کول یې دحراموله جملې څخه ګڼلې دي فریب خوړلی دی ،اودایوه لویه تیروتنه اولوی جرم دی اوددې خبرې اصلي منشه په ناپوهۍ سره دقواعدو ،اصولو ،اودفروع دمراتبو رانقلول دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

آیا داکاردهغه کسانوسره ښايې چې ایمان هم ولري اودپیغمبر(ص) فعل حرام وګڼي اودحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) هغه فعل چې امکان لري هغه روایت دمتواترحد ته ورسیږي . »

اوهمدارنګه په قطب الارشادکې هم په دې اړه داسې لیکي :

«وهی ...(الاشاره بالمسبحه) مأ ثورة عن النبی (صلی الله علیه وسلم) رواه خمس وعشرون وست وعشرون من الصحابه رضی الله عنه بل قالوا : انه بلغ حد التواتر المعنوي وقد ذکرامام محمد(رحمة الله علیه) فی موطاء انـه (صلی الله علیـه وسـلم) فعـل ذلـک ثـم قـال وبصـنع رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) ناخـذ وهوقـول ابـی حنیفه(رحمـة الله علیـه) وعرفـت مـن عـادة محمـد فـی کتابـه المذکورلانـه لاینقـل عـن الامـام الا المذهب المنصوروالمعمول به ونقل الشمنی والحلبی انه قول ابی یوسف فی الامالی وقال الدهلوی (رحمة الله علیـه) فـی شـرحی المشـکوة وسفرالسـعادة : الحـق ان مـذهب الامـام وصـاحبیه (رحمـة الله علیـه) ان یشیر...وقال علی قاری (رحمة الله علیه) فی شرح الموطاء لانعرف فی المسئلة خلاف للسلف .»

ژباړه :« اودا ...(دشهادت په ګوته اشاره کول) دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) یواثردي چې هغه پنځه ویشتو(۲۵) یاشپږویشتو(۲۶) کسانوله اصحابوکرامو(رح) څخه روایت کړی دي بلکه علماءکرام وایي چې : همدادشـهادت پـه ګوتـه اشـاره کـول دمعنـوي تواترحدتـه رسـیدلې ده اوپـه تحقیـق سـره محمـد(رح) دموطـاء پـه کتـاب کې داسې بیـان کړیـده چې پیغمبـر(ص) همـداعمل سرته رسـولواو وروسته وایـي چې دپیغمبر(ص) په فعل سره موږهم عمل کوو اودا د امام ابوحنیفه (رح) قول دی اوس په دې پوه شوو چې دافعل دامام محمد (رح) عادت ؤچې دهغه په کتاب کې بیان شویدی ځکه چې دامام ابوحنیفه (رح) څخه له منصورپرته بل هیچانقل نه دي کړی اوهغه څه چې بایدعمل پرې وشي ، دالشمنی والحلبی ویناده چې دامـام ابویوسـف خبـره تصـدیق کـوي چې دالامـالی پـه کتـاب کې یـې کـړې ده اودهلـوی (رح) دمشـکوة اوسفرالسعادة په شرحه کې وایي : دامام ابوحنیفـه (رح) اوصـاحبینو (رح)خبره حق اوسمه ده چې وایـي اشاره وکړئ اوعلی قاری (رح) دموطاء په شرحه کې وایي په دې اړه مې دپخوانیوسلفو کرامو (رح) څخه هیڅ اختلاف ونه موند . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه دمحمدي طریقې (طريقه محمديه) د کتاب پـه(۲۶۸) مخ کې وروسته لـه دې چې دصوفيه حرکاتو په اړه يې بحث اوتبصره کړې داسې فرمايې:

«واماتحريک الرأس يمنة ويسرتا تحقيقا بمعنى النفي والاثبات فى لااله الا الله بل ظن الغالب جوازه بل استحبابه اذکان مع النية الصالحة فخرج عن حد العبث واللعب فيکون فعل دالأ على التوحيد مقارنأ للقول الدال عليه فيکون کلمة کلمتين واصله رفع المسبحة فى الصلوة فى التشهد...».

ژباړه : «مګردسرښې اوچپ طرف ته ښورول دلااله الاالله دنفې اواثبات دثابتولوپه معنى سره دي د(لااله الاالله) په کلمه اوپه غالب ګمان سره جوازلري بلکه مستحب ده په داسې حال کې چې له ښه نيت سره وي نو ؛ دلهواولعب له حداو اندازې څخه خارجيږي نودغه کړنه اوعمل په توحيدباندې دلالت کوي دهغه له بيان سره يوځای چې په همدې توحيدسره دلالت کوي نويوه کلمه دوى کلمې ګرځي اواصل يې په لمانځه کې (دناستې په حالت) دشهادت دګوتې پورته کول دي . »

اوپه همدې ترتيب امام ابوجعفرطحاوى (رحمة الله عليه) دمعانى الاثار په شرح د(صفةالجلوس فى الصلوة کيف هو؟) په باب کې داسې ليکي :

«فلماقعدللتشهدثم عقداصبعه وجعل حلقة بالابهام والوسطى ثم جعل يدعو بالاخرى (اى يشيرللاخرى الى التوحيد وهى المسبحة...) فثبت بذالک ماروى وائل بن حجر رضى الله عنه وهوقول ابى حنيفه وابى يوسف ومحمد(رحمة الله عليه).» ۱۵۱-۱۵۳ مخ

ژباړه : «پس هرکله چې په لمانځه کې دالتحياتولپاره کيناست ،بيايې راټولې کړې ګوتې(غچی اوورپسې) بيايې دبټې اومنځنی ګوتې په واسطه حلقه جوړه کړه اوپه بلې ګوتې (دشهادت ګوته) سره دعاوکړه يعنې دالله (جل جلاله) دوحدانيت اويوالي لپاره يې اشاره وکړه نوپه دې سره هغه څه ثابت شول چې وائل بن حجر(رضى الله عنه) روايت کړی دي اودا دامام ابوحنيفه ،امام ابويوسف ، اوامام محمد (رحمة الله عليه) قول دي . » اوپه همدې ډول شاه عبدالعزيزدهلوي (رحمة الله عليه) په خپله رساله کې دشهادت په ګوته اشاره کول اوهمدارنګه دده دفتواوو په کتاب کې په دې اړه ډيرې ښيرنې لري چې دخوکرښوخلاصه يې دخيراوتبرک په توګه رااخلم :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشـهادت پـه ګوتـه سـره اشـاره کـول پـه صحيصـواحاديثو اودامـام اعظـم (رحمـة الله عليـه) ،صـاحبيه ،امـام مالـک (رحمــة الله عليــه) ،امام شــافعی (رحمــة الله عليــه) ،امام احمــد (رحمــة الله عليــه) اونوروپــه نــزد داصحابوکرامو له روایاتوڅخه چې ټول په دې سره متفق دي ثابته شوې ده.

پس!! دشهادت په ګوته سره داشارې کولودسنت والي دثبوت لپاره دشک اوترديد ځای نشته .ابن همام دهدايې په شرح اوهمدارنګه په نورومعتبروکتابونوکې لکه : ملتقط ،خانيه ، زاهدي ،کفايه ،شمنی په شرح نقايه اودهدايې صاحب دانوازلوپه مختاراتو کې دشهادت په ګوته اشاره کول تايېد کړی دي .

دا ؤ دمحققوعلماوو يولړڅيړنې اوتحقيقات چې هريوه په خپل وار په خپلوکتابونو ،رسالواوتأليفاتوکې ډېر زحمتونه ايستلی دي اوددې قضيې مختلف اړخونه يې په مختلفوطرحوکې څيړلي دي اوپه دې اړه يې لازمې تبصرې وړاندې کړې دي چې ددوی دغه څيړنې په خپلو مراجعوکې په مفصل ډول سره ليکل شوی خو ماحقيربنــده وغوښــتل چــې ددې موضــوع پــه اړه خلاصــه مباحــث پــه لنــډه توګــه چــې دمعتبروثقــه اومحقيقينوعلماء دتحقيحاتواوڅيړنو په پايله کې په ځوکرښوکې راغونډ کړم چې په دې لارکې لوی خدای (جل جلاله) راسره مرسته اوياری وکړه بناً هربل ورور چې وغواړي په دې باره کې معلومات لاس ته راوړي په لومړی مرحله کې کولای شي چې ددرانه استادښاغلی مولوی ابوالفاروق (عاجز) صاحب مدظلله العالی دتاليف کړی کتاب (مفتاح البشاره لاهل الشارة) ته مراجعه وکړي اوهمدارنګه که وغواړي په دې برخه کې زيات معلومات لاس ته راوړي ددې رسالې په آخرکې ځينې نورې سرچينې اومآخذونه ذکر شوی دي چې له تاسو سره دمعلوماتوپه برابرولوکې مرسته کوي.

ديــادونې وړده چــې محقــق دمجتهــدينو کراماقــوال اونظريــات اودعظاموعلمــاوو کرامــو تايئــدات دمعلوماتودبرابرولواوتـدوين لپـاره پـه اړينـه توګـه مطالعـه کـړي اوپـه مهربـانۍ سـره يـې دقـدر وړاسـتاذانوته وړاندې کړي ترڅوله اشتباهاتو اوتيروتنو څخه وژغورل شي .

اولـه بلې خواهغـه زحمتونـه چې پـه دې برخـه کې يـې ايسـتلي ګټوررواقع شي اودې تـه ورتـه نـورو مـواردو دتدوين لپاره په راتلونکې کې نورهم تشويق شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اصول اوقواعد چې دشهادت په ګوته سره داشارې کولو په وړاندې نيوکې دفع کوي

الف- دحديث په متن کې داضطراب([2]) (ګډوډئ) نشتون :

«..انه ليس اضطراب فی باب حديث الاشارة بل کان رسول الله (صلی الله عليه وسلم) يختلف فی افعاله فی هذا الباب کما وقع الاختلاف فی افعاله(صلی الله عليه وسلم) فی باب صفة الصلوة : الجلوس ووضع اليدين فی حالة السجودورفعهاعند الافتتاح ووضعها فی حال القيام کما لايخفی علی الماهر فی الفقه والحديث ... ولم يقل احد بالاضطراب فی هذا الباب الاالقائل والسندي والکاشغری وهم ليسوامن المحدثين واهل الترجيح ، فاذا عارض کلامهم کلام جمهورالفقهاء والمحدثين لاسيماالائمة المجتهدين الذی کان علی مذاهبهم مدارالشريعة والدين فکان العمل علی ماقاله الجمهورفی هذاالباب فاعتبروا يااولي الالباب... » مفتاح البشارة لاهل الاشارة : ۱۲۰ مخ ، محمودالفتاوی : ۱۱۵ مخ

...لا ضطراب فی الروايات فان القصة رواها عدة من الصحابة رضی الله عنه والغرض من الکل رفع المسبحة وضم سائرالاصابع وبمثله جمع ابن قيم فی الهدي حيث قال : وهذاالرويات کلهاواحده...».

رساله کدنويه : ۱۱۰ مخ

ژباړه : «کوم حديث چې دشهادت په ګوته سره داشارې په اړه راغلی په هغه کې اضطراب (دهغه په راوي کې جرح) ([3]) نشته ،نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) به کله اشاره کوله اوکله به يې نه کوله ، لکه څرنګه چې نبي کريم(صلی الله عليه وسلم) دلمانځه دصفاتوپه اړه پخپلوافعالوکې بدلون راوستلولکه په جلسه کې چې کله به يوډول اوکله به بل ډول کېناسته اوهمدارنګه لاسونه به يې کله يوځای اوکله بل ځای اېښودل ،سجده هم په همدې ډول نودنبي کريم(صلی الله عليه وسلم) دا افعال هغه شخص ته ښه معلوم دي څوک چې په نبوي احاديثو اوفقه باندې پوه وي ،په دغه حديث باندې داضطراب قائليدل تنها سندي اوکاشغري ښه لري بلکه دغه اشخاص داهل ترجيح اومحديثينوله جملې څخه نه دي بناً ددوی په قول اعتبارنشته نوپه همدې اساس دجمهورواقوالوته ترجيح ورکول کيږي . خلاصه : دټولورواياتوڅخه داخبره معلوميږي چې دلاس نورې ګوتې دراټولې اودشهادت په ګوته سره داشاره وشي . »

([2]) - داضطراب لغوي معنی: لړزيدل ،نا آرامي.
([3]) - دجرح لغوي معنی: د کلماتو اومطالبو حذف او اصلاح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب- په ظاهرالروايت([4])کې دشهادت په ګوته داشارې دیادونې نشتون :

«...وزعـم الـبعض لنفيهـا لعـدم ذكرفـى ظاهرالروايـة وهـوزعم فاسـد لان عـدم الذكرلايـدل علـى ذكرالعـدم وقـدتقررفى القواعـد : ان المسئلة اذا سكت فيهـا ظاهرالروايـة يوخـذ مـن النـوادرثم كتـب الواقعـات وائمـة اصحاب التخريج مالم يصادف خبراً او اثراً قويا او دليلا صحيحا ،وقال شاه ولي الله (رحمةالله عليه) فى حجة الله البالغة (٢-١٢) ان لم يذكره محمد (رحمة الله عليه) فى الاصل ذكره فى الموطاء...»

رسالة كدنويه : ٢٣ مخ ، دمعارف السنن په حواله : ٣-١٠٠ مخ.

ژباړه : « بعضى علماء کراموداګمان کړی دی چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په ظاهرالروايت کې شتون نه لري نوبناًدغه اشاره کول نفې شوې ده بلکه داخبره اوګومان باطل (ناسم) دی ځکه چې په ظاهرالروايت کې ديوه شي نه ذکرکول دهغې په نه شتون باندې دلالت نه کوي . همدارنګه شاه ولي الله (رحمة الله عليه) په حجة الله البالغة کتاب کې فرمايلي دي چې دامسئله امام محمد (رحمة الله عليه) په خپل کتاب موطاء کې بيان کړې ده . »

اوهمدارنګـه دمولـوی ابوالفـاروق پـه تـاليف شـوې رسـاله (مفتـاح البشـارة لاهـل الاشـارة) کـې فقيراحمدعاجزخوافى الهروي داموضوع داسې روښانه کړيده :

«...فثبت بهذاالاصل ان ماصرح به الامام محمد بن الحسن(رحمةالله عليه) فى الموطاء ان هذاقولي وقول ابى حنيفة(رحمةالله عليه) ملحق بظاهرالرواية فى الاعتباربل هوآكدواقوي من كتب ظاهر الرواية لانه مويد بالآثارالمرويـة عـن الشـارع المقدس ويدل على هـذاقول المحقـق الخضرمى فـى التـاريخ التشـريح الاسـلامي صحيفة ٢٥٩ حيث قال : محمدبن الحسـن احد الذى روى الموطاء عـن مالـک ابـن انس(رضى الله عنـه) ويعقب احاديثه بما يجب عليه العمل عند ابى حنيفة (رحمةالله عليه) ... ».

ژباړه : «داخبره په دغه اصل سره ثابتيږي کوم چې امام محمد(رحمةالله عليه) په خپل کتاب موطاء کې بيـان کړيـده اودايـې ويلـي دي چـې دا زمـا او امـام ابوحنيفه(رحمـةالله عليـه) قـول دي اودغـه خبـره پـه ظاهرالروايت پورې تړلې ده ،اوددې خبرې اعتبار دظاهرالروايت له کتابونو څخه قوي دي ځکه داخبره چې

([4]) - ظاهرالروايت : په څرګنده توګه په نقلي (کتابونو ،رسالو اونورو..) کې دمسائلو شتون ،دليل او يادونې ته ويل کيږي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما په خپل کتاب موطاء کې کړې ده ددې خبرې تائید په احادیثو کې شوی دی اوهمدارنګه په دغه خبره باندې د(خضرمی) قول هم دلالت کوي کوم چې د(اسلامي تشریح تاریح) په کتاب کې یې یاودونه شوې ده اوداسې یې ویلي دي :

« محمدبن الحسن دهغو اشخاصوله جملې څخه دی چې دامام مالک (رحمةالله علیه) په کتاب موطاء کې یې یادونه شوې ده اوله هغې نه وروسته یې هغه احادیث راوړي دي چې دامام ابوحنیفه (رحمةالله علیه) په نزد په هغه باندې عمل واجب دی . »

ج- دوقاراو آرامی نشتون :

«...قیل نقلا عن بعض المانعین فان فیها (اشارة) زیاده الرفع لایحتاج الیها فیکون الترک اولې لان مبنی الصلو ة علی الوقاروالسکینة وهو مردودبانه لوکان الترک اولې لمافعله (صلی الله علیه وسلم) وهو(صلی الله علیه وسلم) علی صفة الوقاروالسکینة فی المقام الاعلی. » مجموعة الرسائل السیدمحمدامین المشهوربابن عابدین (رحمةالله علیه) .

ژباړه : « ځینودهغه کسانو څخه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول نه منې داسې نقل کړی دی چې داشارې په کولوسره عاجزي اوآرامي له منځه ځي کوم چې د لمانځه لپاره ضروري ګڼل کیږي بناًداشارې نه کول غوره دي ، بلکه دا خبره مردوده ده ځکه که داشارې نه کول غوره وی نونبی کریم (صلی الله علیه وسلم) به اصلاً اشاره نه وای کړې په داسې حال کې چې نبی کریم (صلی الله علیه وسلم) دپوره کمال ،وقار اوآرامۍ سره لمونځ اداء کاوه . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت په ګوته داشارې کولو په اړوند دشهیدمیرزا مظهر«جان جانان (رحمة الله علیه) » فقهې څیړنې په داسې حال کې چې لارښودیې (رحمة الله علیه) دشهادت په ګوته سره اشاره کول منع کړی ؤ

شهید میرزامظهر(رحمة الله علیه) چې په (جان جانان) سره مشهورؤ او دحضرت مجددالف ثاني (رحمة الله علیه) له مهمو اوممتازو خلفاوو څخه ګڼل کېده چې له ده څخه دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داسې پوښتل شوی دي :چې حضرت مجدد صاحب(رحمـة الله علیـه) دخپلـو مکتوبونوڅخـه دیـوه مکتوب لـه مخې دشهادت په ګوتـه سره داشارې کول منع کړي دي اوتـه په داسې حال کې چې لـه هغـه مجددصاحب(رحمة الله علیه) سره زیاته مینه اوخواخوږي هم لرې خو دشهادت په ګوتـه سره داشارې په کولوباندې تاکئید کوې ددې خبرې علت څه شی دی ؟

میرزامظهر(رحمـة الله علیـه) ددې پوښـتنې پـه ځـواب کې داسې لیکلي دي : «ماکان لمـومن ولا مومنـه اذا قضی الله ورسوله امرأ ان یکون لهم الخیرة من امرهم ...»

ژباړه : « دهیڅ یومومن سړي اومومنې ښځې لپاره پـه یوه کارکې خیر نشته ترڅـو چې الله (جـل جلالـه) اودهغه رسول (صلی الله علیه وسلم) دهغه کارپه کولوسره امر نه وي کړی . »

حضـرت مجددصـاحب(رحمـة الله علیـه) چـې دآنحضرت(صـلی الله علیـه وسـلم) دسـپیڅلې لارې یـو پیـرو او نماینده دي او دخپلې طریقې اساس یې دکتاب الله اوسنتو پر پیروئ سره ایښی دی اوپه دې برخه کې ډیرو نورو علماء کرامو(رحمة الله علیهم) دشهادت دګوتې داشارې درفع کولو داثبات لپاره دصحیحواحادیثو او روایاتو دراوړلـو پـه اساس ډیرې رسالې تـألیف کړې دي ، همدا راز حضرت شاه یحیـی(رحمـة الله علیـه) دحضـرت مجـدد صـاحب(رحمـة الله علیـه) زوی هـم پـه دې اړه یـوه رسـاله لیکلې ده اوداسې یـې پـه کښـې فرمایلي دي :

سنت په اجتهادباندې لـه نسخ کولوڅخه محفوظ دي اوکه څوک ووایـي چې دده (مجددصـاحب) لـه لوري پراجتهادباندې ترک رفع(دشهادت دګوتې نه پورته کول) واقع شوی دي نو زه یې په ځـواب کې داسې وایم چې : سنت په اجتهادباندې له نسخ څخه محفوظ دي او وروسته دهغه ثبوت په هیڅ حجت اودلیل سره مقبول اومعقول کېدلای نه شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه میرزامظهر(رحمة الله علیه) داسې فرمایلي دي : دحضرت مجددصاحب (رحمة الله علیه) ددې دریغ اصلي علت د هند مملکت ته دکتابونو او رسالو نه رسیدل ؤ چې دهغه له نظرڅخه تیرشوی وای (تیرشوی نه دي) کنه نو ؛هیڅکله به یې دهغه دپریښودلو په باره کې څه نه وای فرمایلي. اوکه چېری څوک ووایي چې ممکن حضرت مجدد(رحمة الله علیه) دحضرت درضادنشتوالی اودهغه څخه دورک شوی رسالت دپیداکولو اوپلټلو لپاره یې داعمل پرینبی وي ؟ زه وایم (میرزامظهر) چې دطریقت په چاروکې کشف اوپلټنه معتبرعمل دي اودشریعت په احکاموکې دلیل اوحجت نشته اوحضرت مجدد(رحمة الله علیه) دسنتوپه پرېښودلوسره په ډیرتحذیر سره داخبره کړیده په داسې حال کې چې هغه پخپله دحنفي مذهب پیروي کوله اوامام ابوحنیفه (رحمة الله علیه) دځینومسائلوپه اړه داسې ویلي دي : «اذاثبت الحدیث فهو مذهبی واترکواقولي بقول رسول صلی الله علیه وسلم .»

ژباړه : «کله چې دیو ې مسئلې په اړه حدیث شریف ثابت شي نوهغه زما مذهب دي اوله خپلې خبرې څخه درسول الله(صلی الله علیه وسلم) په قول سره تیرېږم . »

نو ؛ په صحیحواحادیثوکې بایدتغیر رانه وړل شي ، په داسې حال کې چې دمجدد(رح) د مکتوب دپلټنې اوکشف په اړه هیڅ ډول غبرګون نه دی څرګندشوی ،هیله داده چې له هغه سره زمامخالفت دیوې کلي قاعدې له مخې چې دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) پرپیروي باندې ترنورو ترجیح ورکړل شویده بنې پایلې ولري . والسلام ، کلمات الطیبات :۲۸ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زړه پورې پلټنه

که څوک ووايي چې ولې دلمانځه په التحياتو کې« وحده لاشريک له» نشته ؟

په ځواب کې يې ووايه :

لومړی :

څرنگه چې دالتحياتوموضوع اوقضيه دمعراج په شپه په آسمان کې منځ ته راغلې داچې په هغه ځای کې دشرک ځای موجود نه ؤچې دهغه نفې په لفظي ډول سره صورت ونيسي .

دويم :

داچې د«وحده لاشريک له » معنی اومفهوم دشهادت دگوتې په اشارې سره عملا صورت نيسي په همدې خاطرد«وحده لاشريک له » محتوی عملا له ځان سره لري .

مفتاح الصلوة (۱۰۴) له معارج النبوة څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیوستونه

دحضـرت محمد(صـلی الله علیـه وسـلم) لـه سـنتوڅخه دپیـروئ اوپـه هغـه بانـدې دعمـل فضـایل ،دیني اوعقیدتي اوامر اومسائل په اعضاوو(غړیو) سره دسرته رسولوپه باره کې اړین پیوستونه :

ویل ،کول اونیت

دهرمسلمان شخص ویل ،کول اونیت هغه وخت دخدای(جل جلاله) په نزد ارزښت اواعتبارلري چې دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) دکړو وړو اوطریقې سره برابروي لکه چې حضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي :

«لاقول الا بالعمل ولاقول ولا عمل الابالنیة ولاقول ولاعمل ولانیة الاباتباع السنة.»

ژباړه : «دهیڅ ویلواوخبروګته اوارزښت نشته مګرپه عمل سره همدارنګه هیڅ ویل اوعمل ارزښت نه لري مګر په پاک نیت سره ، هیڅ عمل اونیت ګټه اوارزښت نه لري مګرپه متابعت دسنتوسره . »

هو! هغه وخت چې یومومن بنده په پاک نیت سره په یوڅه اعتراف وکړي اوهغه عملا دالهي احکامومطابق اودرسول الله(صلی الله علیه وسلم) په متابعت اوسنت طریقې سره پای ته ورسوي اوپه هغه عمل وکړي نوپه دې صورت کې به دکوم فکراواندیښنې ځای نه وی پاتې شوی ، چې دغه مومن بنده دالله (جل جلاله) دبنده ګۍ د ادعاء په کولوکې بریالی شوی وي او دالله (جل جلاله) په نزد به یې درسول الله(صلی الله علیه وسلم) دشفاعت ډالۍ ترلاسه کړې وي .

اللهم وفقنابمتابعت سنن رسولک المکرم ولاتحرمنامن شفاعة (صلی الله علیه وسلم).

چه غم دیوار امت راکه داردچون تو پشتیبان

چه باک از موج بحرآنرا که باشد نوح کشتیبان

(سعدي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ هغه وخت دکمال درجې ته رسيږي چې دزړه حضورپه کې منځ ته راشي

(لاصلوة الابحضورالقلب)

«عن على (رضى الله عنه) ان الصلوة التى لا وسوسة فيها انما هى صلاة اليهودوالنصارى فان اللص لا يدخل البيت الخالي .» قطب : مخ ۲۲۱

ژباړه : «له حضرت على(رضى الله عنه) څخه روايت دي چې له شک پرته هغه لمونځ چې په هغه کې وسوسه نه وي هغه ديهودو اونصارى وو لمونځ دى ځکه چې غل دغلا کولولپاره خالي کورته نه داخليږي. »

غل اودلارې وهونکى هغه ځاى ته ځي چې څه په لاس راوړي اوهدف ته ورسيږي .په همدې اساس کله چې شيطاني تاثيرات په هرحال اوپه ځانګړي ډول دلمانځه داداء کولوپه وخت کې دمومن بنده په زړه کې وروستى پايې ته ورسيږي بناً دشخصي احوال په غوښتنودلمونځ کوونکي حضورپه زړه اوذهن کې کميږي اوياهم ورکيږي اودلمونځ کوونکي فکرپه بې پروايئ اولېږې خيالونوکې ځي دراز اونياز اوزاريوله ګټواوښيګنوڅخه ليرې کيږي دلته لمونځ کوونکي ته لازمه ده چې ديوعملي کارپه لټه کې شي ،ترڅوحضوريې راغونډشي نودشهادت په ګوته سره اشاره کول کولاى شي دلمونځ کوونکي دحضورلپاره زيات ثبات وبښي ، داشارې عمل لمونځ کوونکى دې ته آماده کوي چې دزړه حضوريې پيداشي يايې سم دلاسه دزړه حضورمنځ ته راوړي او دنوموړي لمونځ کوونکي لمونځ اوزارئ د(لاصلوة الابحضورالقلب) له تهديدونو اوننګونوڅخه خوندي پاتې کيږي ،اوبالاخره ددې سنت عمل په ترسره کولو سره دلمونځ کوونکي عبادت اوطاعت دالله (جل جلاله) په لوى دربارکې قبول شي اودتهديدونواوتکليفونومخه به هم ونيول شي. بمنه وکرمه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په عبادتونو اوطاعتونوکې دزړه دحضورارزښت اومرتبه

«لايقبل الله من عبدعملاحتی يشهد قلبه مع بدنه...کل صلوة لايحضرفيها القلب فهی الی العقوبة اسرع. »

ژباړه :« الله(جل جلاله) دهيڅ يوبنده عمل اوعبادت ترهغه وخته پورې نه قبلوي ترڅو چې زړه يې له بدن سره حضور ونه لري هرلمونځ چې په هغه کې زړه حضور ونه لري دګناه لوري ته تلونکی دی. »

لوی خدای (جل جلاله) دخپلوبنده ګانوپه اعمالوکې دزړه عزم اوقوي اراده دمقبولېت اصل اومحورګڼلی دي اوپه دې اړه يې فرمايلي دي :

دبنده هيڅ عمل نه قبلوي ترڅوچې په هغه کې دزړه يوه قوي اومخلصانه اراده اوعزم (دزړه حضور) موجودنه وي اودبدن ټول غړي يې په هغه عمل سره شهادت اوګواهي ورنه کړي .

په همدې اساس څومره به ښه وي چې دالله (جل جلاله) هغه وحدانيت چې په ژبه يې ښکاره کوو په خپلوغړو(دشهادت په ګوته) سره ديوه پيداکوونکی خدای (جل جلاله) يوالی او وحدانيت هم ښکاره اواظهارکړو ،چې نوموړی عمل به دحضرت محمد(صلی الله عليه وسلم) داحاديثومفهوم اومحتوی افاده کړې وي اوبس.

يک شو وتوحيد رامشهــود کن

غايبش راازعمل موجــــود کن

لـذت ايمـــان فزايد درعمـــل

مـرده آن ايمان که نايد درعمـل

(اقبال لاهوری)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقيامت په ورځ دبدن دهرغړي دکړو وړو شهادت اوګواهي

«اذاخرجت اول الآيات يعنې يوم القيامة طرحت الاقلام وجيئت الملايكةوشهدت الجوارح على الاعمال .. » د ابوشکوربلخی (رحمة الله عليه) تمهيد.

ژباړه : «کله چې راښکاره شي دالله (جل جلاله) دقدرت لومړنۍ نښانې يعنې دقيامت ورځ نو وابه چول شي قلمونه ،رابه شي ملائکې اوشاهدي به ورکړي اندامونه په اعمالوددوی (دانسانانو) . »

لکـه څرنګـه چـې دانسـان دبـدن دغړواعتـراف دانسـان پـه خپلواعمالوبانـدې دقرآنکـريم پـه سـپيڅلوآيتونو اودرسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) په مبارکوحديثونوکې بيان شوی دی لکه چې الله (جل جلاله) په قرآنکريم کې داسې فرمايلي دي : «يَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَيۡهِمۡ أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٢٤ » .

دالنورسورت (۲۴) آيت .

ژباړه :«په هغه ورځ چې ددوی ژبې اولاسونه اوپښې ددوی په عملونوشاهدي ورکوي ».

اوهمدارنګه رسول اکرم (صلى الله عليه وسلم) په يوه حديث شريف کې په دې اړه داسې فرمايلي دي :

«کماقـال النبـی (صـلى الله عليـه وسـلم)...فی يـوم القيامه...فيشـهدعليه لسـانه...وتقول يـداه انـا للحـرام تناولت...عليه عينه اناللحرام نظرت...» غالية المواعظ افندي.

ژباړه: «لکه څرنګه چې نبی کريم (صلى الله عليه وسلم) دقيامت دورځې په باره کې فرمايلي دي شاهدي به ورکړي په ده (انسان) باندې خپله ژبه دده اولاسونه دده وبه وايي زه دحراموته وغزولم اوپه ده باندې به سترګې شاهدي ورکړي چې په ماباندې دنامحرمو(ښځو) ته وکتل. »

دلوی خدای (جـل جلالـه) پـه يـوالي اووحـدانيت بانـدې شـهادت اوګـواهي ورکـول پـه تيـره بيـا دلمانځـه پـه قعدوکې دشهادت په ګوته سره چې داعمل دخلاصون دهيلو اودآخرت دسختيوڅخه دوتلولپاره دعبادت يوغوره اوباارزښته وخت اوفرصت ګڼل کيږي ، ځکه چې ددې عمل سرته رسول دزړه دارادې اوقصد يوانځورپـه ګوتـه کـوي چـې دابـه داعمالوپـه کتـاب کـې ثبتيـږي اوددې انځوراعمـال بـه دمحاسـبې پرمهـال دډيرونيکيو اوحسناتوڅخه وشميرل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالله (جل جلاله) دسپیڅلي ذات څخه په ظاهري او باطني غړیو سره دشرک نفې کول ځانګړی ثواب او ارزښت لري

«...فان قلت : لم قدم النفي على الاثبات فقيل : لااله الاالله ،ولم يقل : الله لااله الاهو ،بتقديم الاثبات على النفي ؟ اجيب: بانه اذانفي ان يكون ثم اله غيرالله فقد فر غ قلبه عما سوى الله باللسان ليواطى القلب ولبس مشغولا بشئ سوى الله عزاسمه فيكون نفي الشرک عن الله تعالى بالجوارح الظاهرة والباطنة.»تحفة الاعالى ملاعلى القارى(رحمة الله عليه) شرح ضوع المعالى شرح بدرالامالى على بن على اوشي(رحمة الله عليه).

ژباړه : «که څوک په اعتراض سره ووايي چې : د (لااله الاالله) په کلمه کې ولې نفې داثبات نه مخکې راغلې ده او ولې داسې نه دي ويل شوى چې (الله لااله الاهو) چې دلته اثبات دنفې څخه مخکې اومقدم ذکرشوى دي ؟ ځواب : کله چې په لومړي قدم کې باطل خدايان نفې شول اودانسان زړه دباطلوخدايانوڅخه فارغ اوبې پروا شواوله باطلو خدايانوڅخه دزړه دافارغيدل دژبې په واسطه سره ترسره شو ، نوکله چې ژبه له زړه سره موافقه وکړي ،زړه له باطلوخدايانوڅخه فارغ شي اوديوخداى (جل جلاله) لپاره ځانګړی شي نوپه دې اساس په ژبه اوزړه سره دشرک نفې منځ ته راځي يعنې له خداى (جل جلاله) څخه موشريک نفې کړهم په ظاهرکې چې ژبه ده اوهم په باطن کې چې زړه دي . »

تبصره(څرګندونه):

پورتنی بيان شوى عبارت په غړو اوجوارحو سره دالله(جل جلاله) دوحدانيت اثبات اوتائېد روښانه کړی دی که هغه په ژبه سره وي او که په لفظ سره وي اوکه هغه په زړه سره وي اويا په عملي شکل دبدن په يوه غړي سره بناً دشهادت په ګوته سره اشاره کول خوبيخي دنورعلى نور(لفظاً- قلباً-عملاً) په حساب کې راځي (الاشارةاشد على الشيطان من الحديد).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فعل اوعمل سره دشکرایستل اوحمدویل غوره دي ،په قول او ویلو سره دشکرایستلواو حمد ویلوڅخه

حمـد :

« هوفی اللغةالوصف ای الثناءباللسان ظاهرأوباطنأ علی الفعل الجمیل الاختیاری الواصل الی الحامد .

عرفأ : هوالفعل المبنی علی تعظیم المنعم من حیث انه منعم علی الحامد اوغیره فیتناول القول باللسان والفعل وهو العمل بالارکان باتیانه بافعاله دالة علی ذلک واعتقادبالجنان باتصافه بذلک ،

وقال بعض العارفین من السادات المحققین الصوفیة اهل الحقیقة وهو (الحمد) بالفعل اقوي منه بالقول لان افعال التی هی آثارالسخاوة مثلاتدل علیها دلالة قطعیة بخلاف الاقوال فان دلالتها وضعیة وقد یختلف عنها مدلولها.» تحفة الاعالی.

ژباړه : «داپه لغت کې په پټه اوښکاره سره په ژبه باندې صفت کول دي اودغه صفت دخدای (جل جلاله) دښایسته افعالو صفت دی کوم چې دشخص په اختیارکې وي اوپه عرف کې دغه شخص دحامد (حمدویوونکي) مصداق ګرځي ، یعنې دغه ښایسته فعل چې دانسان نه حامد جوړوي دهغه فعل څخه عبارت دي چې دانعام کوونکي دعظمت لپاره یې یوشخص سرته رسوي . ددې لپاره چې دغه انعام کوونکی په حمدویوونکي باندې نعمت اوانعام کړی دی اوداقول ژبې اوفعل دواړوته شامل دی اوفعل هغه کارته وایي چې په شکراوثناء باندې دلالت کوي . اوهمدارنګه په زړه کې هم په ثناء ویلوسره خو ؛ځینې صوفیان وایي چې حمد په فعل سره قوي دی له دینه چې په ژبه سره یې ووایې داځکه کوم افعال چې دسخاوت نښې اوآثاردي په سخاوت باندې قطعي دلالت کوي مګراقوال په ځینووختونوکې دخپلومدلولاتوڅخه خلاف وي یعنې یوسړی کله یوه خبره وکړي بلکه په عمل کې بل څه کوي . »

پورتنی عبارت ددې لپاره راوړل شو چې محققینوعلماءکرامو(رحمة الله علیه) عملي شهادت ،حمداوستاینه له قولي حمداوستاینې څخه ډیرغوره ګڼلې ده ځکه چې دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل په ترسره کولو سره چې دلوی خدای (جل جلاله) دبې شمیره نعمتونودشکرنتیجې تحقق موندلی دی نوحتی په دې اړه ویلای شوچې ددغه وخت اوموقع څخه بله موقع اوغوره وخت نه موندل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دطب دپخوانیوعلماوو دڅیړنې پایله «دشهادت دګوتې اړیکه (نېږدې والی) له زړه سره دبدن دنوروغړیوپه نسبت» اوپه دې اړونددنني طب دعلماوو نظریې

دطب پخواني پوهان (یوناني پوه طبیبان اوحکیمان) چې دڅینوځانګړو اشخاصولپاره یې د ځینې ځانګړو خمیرو (ددرملنې مخلوطونو) دجوړولواجازه ورکړې وه چې دغه مخلوطونه به دوی پخپله برابرول اونومونړې مخلوطونه به یې دشهادت په ګوته سره ګډول په داسې حال کې چې ډیرنورمخلوطونه به دوی په خپلوزده کوونکو باندې په نوروعادي وسایلوسره ګډول ، مګرپه دې ځانګړې طریقې سره چې دشهادت په ګوته به یې ګډول یوه ځانګړې نتیجه اوپایله لاس ته راوړله اودوی به ویل چې دشهادت ګوته له زړه سره یوه قوي اړیکه لري «لکه چې امام مالک (رحمة الله علیه) مخکې داسې یادونه کړی وه» چې که چېرې په دغه ترکیباتوکې ناوړه ځیزموجود وي په دغه حال کې دهغه اثرسم دلاسه زړه اوذهن ته لازم وړاندېز اوخبررسوي ترڅودهغه دبدوپایلو څخه مخنیوی وشي ،اوهمداسبب دی چې نني اومعاصرطب هم ځان هغه ته ډیرنـږدې کړی دی ځکه کله چې دزړه دضربان اوحرکاتوځرنګوالی اومعلومات دلاس دبند دنبض څخه اخیستل کیږي نـاوس نومـوړي معلومات اوکېفیتونـه انسـان دسینې دقفس اودهغـه لـه شاخخه پـه ورتـه اومشـابه توګه لاس تـه راځي ،همدارنګه نني طب دزړه ځرنګوالی دښې لاس دشـهادت پـه ګوتـه سـره دبدن دنوروغړواوبرخوپـه ذریعـه پـه غـوره ډول سـره تائیـد کـړی دی. ان شـاءالله ،اوهیلـه مـواده چې دشـهادت دګوتې په ذریعه شهادت اوګواهي ورکول دانسان دبدن دنوروغړوپه نسبت ډیرغوره اوباارزښته عمل وګڼل شي لکه چې نني اومعاصرطب دانسان دبدن دځینونـاروغیو اوستونزو دپیژندنی اودرملنې لپاره دشهادت دګوتې دوینې له لارې دبدن دنوروغړوپه نسبت دیوې ښې نتیجې درلودل تائیدوي .

نوپه دې اساس سره ویلی شوچې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوهدف اومقصددخدای (جل جلاله) توحید اویوالی دی اوبس . چې لـه زړه سره پـه مستقیمه توګه یوه ژوره اړیکه لري اودمخلص بنده په زړه اوبدن کې یوه باخوځښته ،رپیدلې اودالهي حیرانتیاؤ نه ډکه نړۍ منځ ته راځي اودالله (جل جلاله) دیوالي اویوازې پالنې مینه اومحبت ده ته په وار وارسره ثبات اوتقویت وربخښي لکه چې الله(جل جلاله) په خپل کتاب قرآنکریم کې فرمایلي دي : «إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ وَإِذَا تُلِيَتۡ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُهُۥ زَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنٗا وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ ٢ » . دانفال سورت (2) آیت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : «بیشکه خبره همداده چې واقعي مومنان هغه کسان دي کله چې یادکړی شي (دوی ته) دالله(جل جلاله) نوم نو ؛ ویریږي ددوی زړونه اوکله چې پردوی باندې دالله(جل جلاله) آیتونه (کلام) ولوستی شي نوزیاتوي دغه (آیتونه) دوی لره ایمان اودوی پرخپل رب (پالونکي) باندې توکل (باور) کوي. »

الله جل جلاله په خپل سپیڅلي کتاب قرآنکریم کې په بل ځای کې داسې فرمايې :« ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحۡسَنَ ٱلۡحَدِيثِ كِتَٰبٗا مُّتَشَٰبِهٗا مَّثَانِيَ تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمۡ وَقُلُوبُهُمۡ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهۡدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُۚ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ ٢٣ » . دزمرسورت(٢٣) آیت

ژباړه :«الله (جل جلاله) ترټولوغوره کلام نازل کړی دي ،هغه کتاب چې آیتونه یې (یوله بل سره) ورته اوغبرګ(تکرارول یې خوند پیداکوونکي) دي ددغه په اوریدو دهغه کسانو پوستکې رپیږي چې دخپل رب څخه وویریږي بیاددوی پوستکي اوزړونه په نرمیدوسره دالله(جل جلاله) یادته میلان کوي دا دالله (جل جلاله) هدایت دی(سمه لاره ده) چې ددې په وسیله چاته چې وغواړي لاربښیي اوڅوک چې الله(جل جلاله) لار ورکې کړي نو هغه ته هیڅ لاربښودنشته. »

اودریښتیني مخبر(صلی الله علیه وسلم) په قول چې وايي : «الاشارة اشد على الشيطان من الحديد ».

دشهادت په ګوته سره اشاره کول په شیطان باندې داسې تاثیرکوي چې دهغه ټوله مبارزه چې دمخلص بنده دزړه دبې لارې کولولپاره یې پکاراچولې وی خنثی اوله منځه یې وړي اوداشارې دغه عمل دلمونځ کوونکي شخص غوښتنې اوزارئ دمقبولېت لوړودرجوته رسوي اودپاک خدای(جل جلاله) په واحد دربارکې دقبلېدو سبب جوړوي ترڅودنوموړې بنده عبادت قبول اودلوی خدای(جل جلاله) په ځانګړې فضیلت

کې واقع شي . بمنه وکرمه ونعوذ بالله من شرور الشياطين وشرور انفسنا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داحنافوفقهاوو کرامو(رحمةالله علیهم) دځيړنوخلاصه

دلمانځه پـه قعدوکې دالتحیاتودویلوپه وخت کې کله چې د **اشهــد ان** دترکېب تلفظ کوو نوباید خنصره (غچي ګوته) اوبنصره (په غچي ګوته پسې ګوته) راټولې کړو او منځنۍ ګوته دابهام (بټې) ګوتې سره داسې حلقه شي چې دابهام(بټې) ګوتې سره دمنځنۍ ګوتې په سربانديې واقع شي د **لااله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته پورته اود **الاالله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته ښکته اوخپل ځای ته يوسواوخپل پام دشـهادت دګوتې دپورتـه کولـو دلـومړۍ مرحلې ځخه پيل کړواودګوتوحالـت اونظردقعدې تروروستۍ برخې پورې وساتو ،لکه څرنګه چې ذکرشوي حالتونه په لاندنيوشکلونو کې په لازمو توضيحاتوسره راوړل شوي دي ، ددې په څنګ کې دځينومعتبروفقهي مراجعويادونه هم کوو:

(ردالمختار- فتح القدير- محيط –زاهدي –بحرالرائق –مبسوط –مجموعة الرسائل ابن عابدين (رحمة الله عليـه)- مختـارات النـوازل صاحب هدايه (رحمـة الله عليه)- تزيين العباده لتحسين الاشار ة ملا على قارى (رحمة الله عليه) –مواهب الرحمن –مراقى ....)

داشهدان دتلفظ کولو په وخت کې دښي لاس ګوتې په لاندې حالت کې قرار لري .

اشهد ان

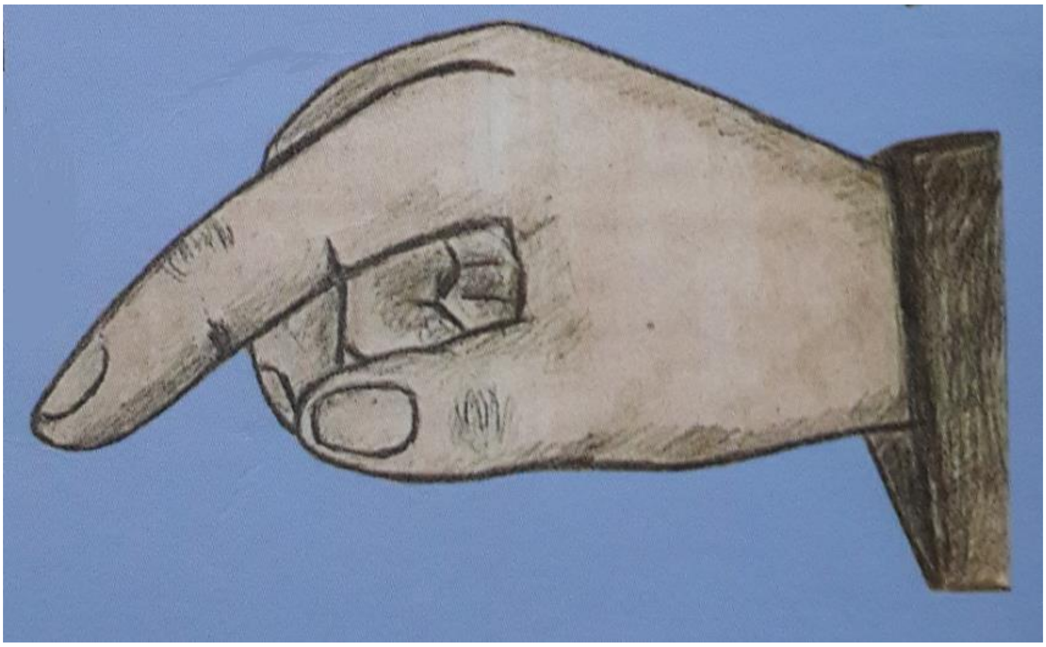

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلااله دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته پورته کیږي . لکه په لاندې شکل کې :

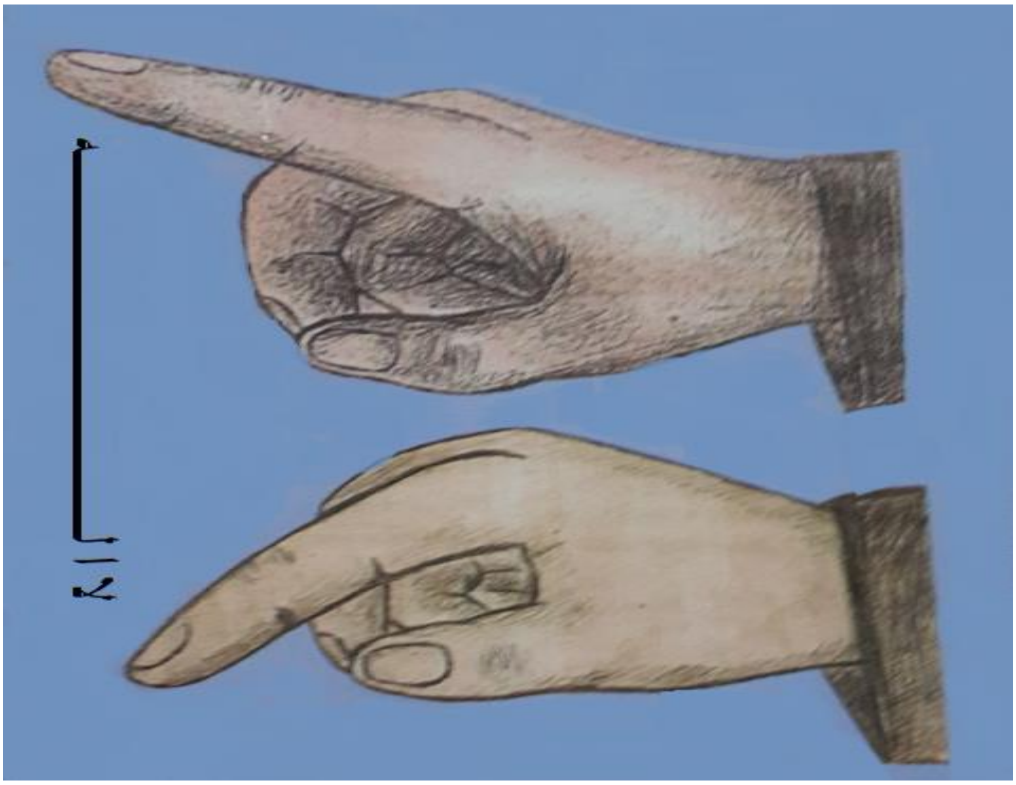

د **الااللـه** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته په دې حالت په خپل ځای کې قرارنیسي . لکه په لاندې شکل کې :

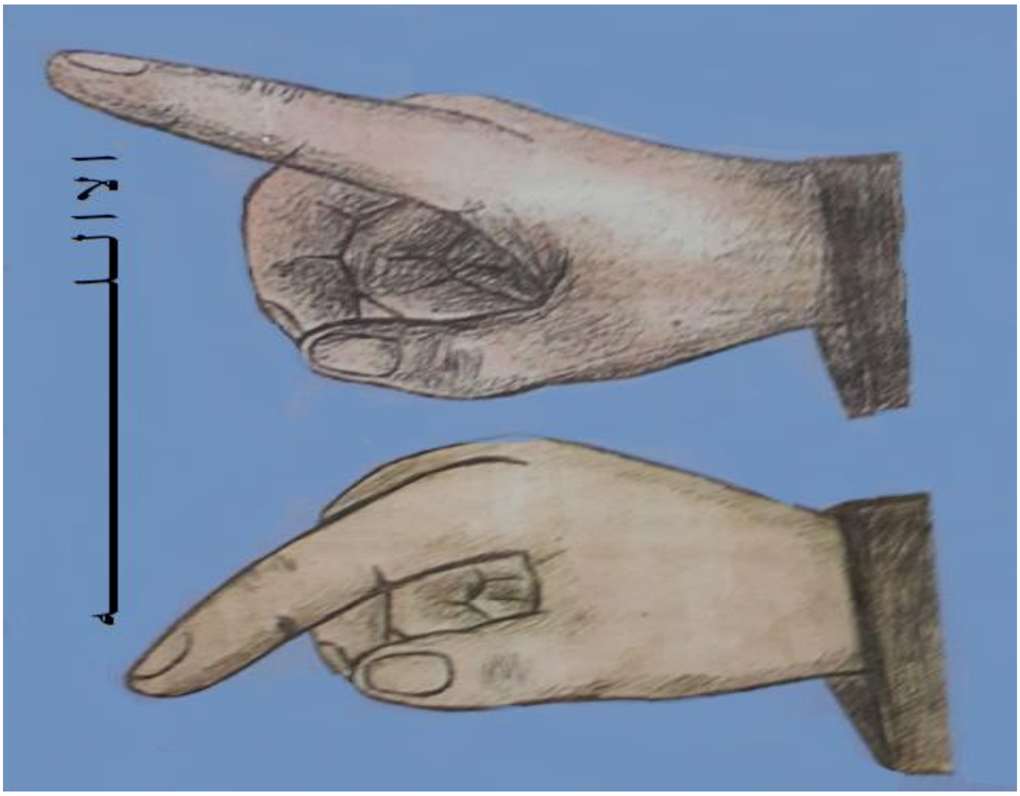

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقعدې تر وروستۍ برخې پورې ګوتې په لاندې حالت پاتې کیږي :

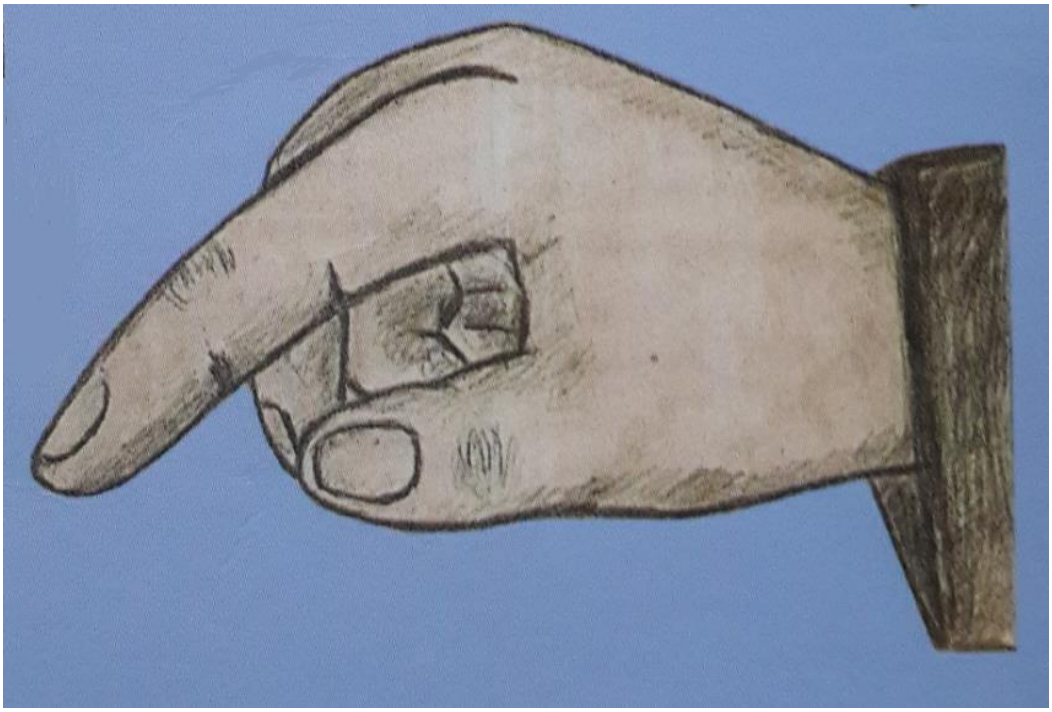

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه ضروري احکام اومسائل

1. لمونځ کوونکی بایددلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره کول دلمانځه له سنتونوڅخه وګڼي .
2. دقعدې دلومړۍ برخې یعنې دالتحیاتودویلوپه وخت کې د(وعلی عبادالله الصالحین) ترختم پورې باید ګوتې په لومړي مبسوط (هموار) حالت کې واقع شي .
3. د اشهد ان دتلفظ په وخت کې څلورنورې ګوتې دشهادت له ګوتې پرته په داسې طریقې سره چې وروسته بیانیږي راغونډې شي .
4. دخنصرې (غچی) اوبنصرې (په غچی پسې) دوې ګوتې راغونډې اودابهام (بټه) ګوته دې له منځنۍ ګوتې سره نوک په نوک حلقه شي اودشهادت ګوته دپه ترلې حالت کې وساتل شي.
5. دلا دتلفظ په وخت کې دشهادت دګوتې حرکت پورته خواته پیل کیږي اود اله دتلفظ په وخت کې دپورته والی آخري مرحلې ته رسیږي .
6. دالا دتلفظ په وخت کې دشهادت دګوتې حرکت ښکته خواته پیل کیږي اود الله دتلفظ په وخت کې دشهادت ګوته بیرته خپل اصلي ځای ته راوړل کیږي .
7. د لااله دتلفظ اودشهادت دګوتې دپورته کولومعنی اومفهوم په واقعي ډول دبل هرقسم معبود نشتوالی اونفې دلمونځ کوونکي په زړه اوذهن کې متصورکول افاده کوي اوهمدارنګه د الاالله تلفظ اودشهادت دګوتې ښکته کول خپل ځای ته چې معنی اومفهوم یې دالله (جل جلاله) وحدانیت اویوازې پالنه ده دمومن بنده په زړه اوذهن کې متصورکوي .
8. دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل دپای ته رسولونه وروسته لمونځ کوونکی بایدخپلې ګوتې دلمانځه ترپایه پورې په داسې ډول چې په څلورمه شمیره کې یې یادونه وشوه وساتي .
9. لمونځ کوونکی باید دشهادت په ګوته سره داشارې دکولودلومړۍ مرحلې څخه دقعدې تروروستۍ مرحلې پورې خپله پاملرنه اونظروساتي .
10. که چېرې لمونځ کوونکی دآسویلي یا ارګمي ددفع کولولپاره اویادنورو اړتیاوو له امله چې په لاس سره یې سرته رسوي بایدچې په چپ لاس سره یې ترسره کړي مګردلمانځه په نوروحالاتوکې دې ته ورته اړتیاوې په ښي لاس سره ترسره کولای شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

11. کـه څـوک دښـي لاس دشـهادت ګوتـه ونـه لـري پـه دې حالـت کې څرنګـه چې داشـارې کولووسـیله (دشهادت ګوته) نشته داشارې عمل له نومورې شخص څخه ساقط دي اوپه نوروګوتوسره داشاره نه کوي .

12. څرنګه چې دلااله الا الله کلمه په ټولوحالاتوکې په ځانګړې ټوګه دعبادت اوزاریو په وخت کې په پوره درناوي ،مد او اوږدوالي سره تلفظ شي ثواب اوبدله به یې زیاته وي .

په همدې ترتیب دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې په وخت کې پورتنۍ کلمه په پوره درناوی ،مد اوپوره اوږدوالی سره تلفظ شي اودنومورې عمل سرته رسول دګوتې په منظمواوسمو حرکتونو ،مراتبواومراحلوسره سرته ورسیږي نولمونځ کوونکی به دپوره پوره اجراوثواب څخه برخمن شي اوشیطان ته به یوه سخته اودوام لرونکې ضربه وارده شوې وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه اړونددځلورګونواامامانو اومحقیقوعلماءکرامو دنظریاتوخلاصه

دمحقیقوعلماءکراموله بحثونواوڅیړنوڅخه وروسته چې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل په اړه یې کړې وې ددوی دنظریاتواو افکارونتیجه اوپایله چې په مجموعي ډول حضرت خاتم الفقها ءالمحقیقین السیدمحمدامین مشهورپه ابن عابدین (رحمةالله علیه) داسې بیانوي :

«ثم من ادلتها الاجماع اذلم یعلم من الصحابة (رضی الله عنه) ولامن علماء السلف خلاف فی هذه المسئله ولا فی جواز هذه الاشارة ولا فی تصحیح هذه العبارة بل قال : به امامنا الاعظم وصاحباه وکذاامامنا المالک والشافعی واحمدوسائرعلماء الامصاروالاعصارعلی ما ورد به صحاح الاخباروالآثار... »

ژباړه : «پس ! له دلائلوڅخه وروسته یې اجماع ده ځکه چې په دې مسئله کې له اصحابو کرامو(رضی الله عنهم) اوسلفوعلماء کرامو(رح) څخه اختلاف نه دی څرګند شوی اونه ددې په جوازکې کومه اشاره شوې ده اونه یې په صحیح والی کې کوم عبارت راغلی دی بلکه په دې اړه زموږامام اعظم اودده یارانو اوهمدارنګه زمونږامام مالک ، شافعی ، احمد(رحمة الله علیهم) اونورو جیدو علماوو هم دهغه څه په اړه ویناوې کړې دي کوم چې په هغه سره صحیح اخباراوآثار واردشوي وي . »

لیدل کیږي چې داحنافوعلماءکرامو(رحمة الله علیهم) سربیره داهل سنت والجماعت دری نورومذهبونوعلماء کرام (رحمة الله علیهم) دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل داثبات په اړه یوله بل سره متفق دي .

څرنګه چې ددوی په نزد کومه مسئله متفق علیه واقع شي مونږته داسې مفهوم راپه ګوته کوي لکه چې هغه موضوع له څلوروخواوو څخه په څلورودیوالونوسره احاطه شوې وي نوپه هیڅ صورت سره هیڅوک نشي کولای چې په نوموړې موضوع کومه نیوکه اواعتراض ولري اودغه موضوع به په خپلوحدودوکې خوندي ساتلې وي اوکه څوک په هغه باره کې له ځانه یونظر اونیوکه وړاندې کوي نودانیوکه به دڅلورومذهبونودعلماءکرامو(رحمة الله علیه) له اجتهادیه نتیجې سره کاملاً ټکر ولري لکه چې حضرت امام طحاوي(رحمة الله علیه) دشرح معانی الآثارپه سریزه کې داسې فرمایلي دي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«فاعلمـان المجتهدين(رحمـة الله علـيهم) بـذلوا جهـدهم فـى تحقيـق المسـائل الشـرعية وتـدقيق النظـائر الشرعية واستنبطوا احكام الفرع عن الادلة الاربعة فاتفاقهم حجة قاطعة.. »

ژباړه : «په دې پوه شه چې مجتهيدينودشرعي مسائلوپه تحقيق اوڅيړنه کې خپل کوښښ کړی دی ،دقيق اوشرعي مثالونه يې راوړي دي اوفرعي احکام يې له څلورګونودلائلو(مذهبونو) څخه رااېستلي دي نوددوی اتفاق يوقاطع دليل دی. »

بناًباید دعلماوو له فيصلوڅخه چې په دې برخه کې يې کړې دي صرف نظر ونه شي اوپه هغه باندې نيوکه هـم پیدانـه شـي لکه چې محقيقوعلماءکرامو(رحمـة الله عليهم) دشـهادت پـه ګوتـه سـره داشـارې لپـاره خپـل دلايل داشارې دمانعينوپه وړاندې راوړي دي اوهغه ته يې په فقهي اواصولي بڼه (په نبوي احاديثوسره) خپل ځواب ورکړی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت په ګوته سره داشارې دسنت والي دنفې کولو ځينې کمزوري دلائل

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره اشاره کول د اشهدان لااله الاالله دويلوپه وخت کې په مطلق ډول سره سنت ده اماپه دې سربيره ليدل کيږي چې ځينې کسان دمختلفو ، ضعيفوعلتونواودلائلوپه اساس کوښښ کوي چې دشهادت په ګوته سره داشارې سنت والی نفې کړي حتی تردې چې معاذبالله هغه ته دبدعت وربښلوقصداواراده لري چې دهغې له جملې څخه دوه دلائل په لاندې ټکوکې بيانيږي :

1.دحضرت مجددالف ثانی(رحمة الله عليه) وينادليل نيسي چې داحاديثوداضطراب په حکم سره يې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه باره کې کړې ده ،اوکه مضطرب حديث او يادهغه ديوې برخې تطبيق اوترجيح صورت ونه نيسي نوداضعيف حديث دي ،لکه څرنګه چې اوس شاه صاحب کشميري ،حضرت شاه محمديحيې اوميرزامظهرجان جانان اوعلامه پانی پتي (رحمهم الله) په دې حکم کې له مجدد الف ثاني(رح) سره موافق نه دي اودده داحکم يې په هندوستان کې دحديث اودهغه داوصولودعلم په پوره توګه نه خپرېدل ګڼلي دي اوپه حقيقت کې ددغه حديثونو ترمنځ کوم ټکر وجودنه لري بلکه دوختونو او کړنو(افعالو) ترمنځ له اختلاف څخه يې سرچېنه اخيستې ده .

2.په ظاهرالروايت کې دغه مسئله نه ده راغلې چې نومورې خبره اودهغه علت دعديدي (شميرنې) له وجود څخه مردود وي ځکه چې :

لومړی دظاهرالروايت په کتابونوکې دکومې مسئلې نه يادونه دهغه مسئلې په غلط والی باندې دلالت نه کوي بلکه له بله اړخه امام ابويوسف (رحمة الله عليه) دغه حکم په خپل کتاب(امالی) کې اوهمدارنګه امام محمد په خپل کتاب (موطاء) کې داسې بيان کړی دي چې دنادرالروايت په درجه کې قرارلري اوکله چې کومه مسئله دظاهرالروايت په کتابونوکې نه وي بيان شوې نو ؛ په نادر الروايت کې داعتبار وړده.

خوله ټولونه مهم دمجتهيدينو کرامو(رحمة الله عليهم) کلي قول دی چې وايي :

«اذاصح الحديث فهو مذهبی مبين . »

ژباړه : «کله چې حديث شريف صحيح شونو ؛هغه زماپه مذهب کې ښکاره دليل دی . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداخبره ده چې امام اعظم (رحمة الله علیه) هم د«رفع الاصبع عند التشهد . »په سنت والي سره قائل دی ،نودائمه وو څخه داحنافومذهب ددغه عمل دسنت والي بیان کړی دی ښه لادا چې دفتوا وو په کتابونواوداحنافودفقهې دمعتبروکتابونوپه شرحوکې هم دشهادت دګوتې دپورته کولوپه سنت ګڼلوترجیح ورکړل شوې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځينې کتابونه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په کې تشريح اوتائېد شوي دي

ردالمختار- بحررائق- فتح القدير- نهرفايق —ذخيره —شروح الهدايه —کبيری —صغيری- املاءامام ابويوسف (رحمة الله عليه)- مشيخه امام محمد(رحمة الله عليه)-قسهاتی- شرح کيداني —شرح علی الاشباه والنظائر- تحفه —شمنی شرح مختصرالوقايه —محيط —منية —المصلی- نهايه —واقعات- جامع الصغير- مبسوط شيخ الاسلام —بدايع —ذخيره برهانيه —معراج الدرايه —تبيين شرح الکنز —ملتقط —نقايه —ظهيريه —قونويه- منية المفتی- غررالافکار-مواهب الرحمن —شروح مجمع البحرين —سراج المنير- فتح المنان —حاشيه —کنزغلام فخرالدين —فتاوی العزيزی —رساله شاه عبدالعزيز(رحمة الله عليه)-محمودالروايه —تحرير-برجندي —صراط المستقيم —منحة الخالق —العجاله فی تحقيق اسنتان اشاره —شرح معانی الاثار-رساله شاه يحيې بن مجدد-نمازکامل —حاوی —نورالايضاح —جوامع الاصول —رساله امام اجل متقی —مسائل طهارت ونماز —خزانة الروايات —جامع المضمرات —سراج المنير- مطالب المومنين —حاشيه برجند ی —عينی دربنايه —امالة التنبهات —شرح زاهدي —طحطاوی —اجناس —مسلک المتقين —حقيقة المتقين —حقيقة المهتدي —شرح النقايه —کلمات الطيبات —امدادالمتقين علی تهناوی —عنايه —فتاوی ابن عبدالبر —موطاءامام محمد (رحمة الله عليه)- دررالبحار —معارف السنن —مشکوة المصابيح —مسلم —بخاری —آپ کامسائل —فتاوی ديوبند —فتاوی واحدي —احسن الفتاوی —اعلاء السنن —سعايه —نوازل ابولېث (رحمة الله عليه) غنيه —جليه —تعليق الممجد —کتاب فقه علی مذاهب الاربعه —مجموعه محمدعبدالحی (رحمة الله عليه) —رمزالحقايق —کفايه —رسائل الارکان —برجندي شرح النقايه —عينی التحفة —شرحی ملتقی —تاتارخانيه —رفع التردد فی عقدالاصابع عندالتشهد —مختارات النوازل —ايضاح شرح الاصلاح والناصری —حلية المحلی شرح منية المصلی —تعليق الصبيح علی مشکوة المصابيح —مکتوبات هاشمی —مراقی الفلاح —تزيين العباده لتحسين الاشاره- عمده الرعايه —ضارم الهاشم —ارکان اربعه —بحرالعلوم —مکتوبات شاه فقيرالله - نافع الکبير —مجموعه الرسائل —نفع المفتی —فصل الخطاب —نيل الوطار —بيهقی —حجة الله البالغه —فتاوی المحموديه —فتح الوهاب —خيرالفتاوی —متانه —کفاية المفتی —جوهرة النبيره —شرح الياس —ملتقط - نسائی —مجموع الزوائد —مسنداحمد —بذل مجهود- رحمت بيان —ابن ابی شيبه —شرح مذهب —ابوداود —موطاءءامام مالک —معاجم طبرانی —سنن سعيد ابن منصور- امالة الشبهات —مفتاح البشاره لاهل الاشاره —فتح ملهم —ثوبة الجديد —فقه اسلامي وادله —مرقات —اشعة اللمعات .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلیکوال لنده پیژندنه

اندیشه توګـــرچه بود درخـوشـــاب   تابان نشـــود تا که نیـاید به کـتاب

ګرطبع نشد وبه دسترس مردم نفتاد   برقیست درخشنده ونقشیست برآب

دهـرات دلرغـوني اوزاړه ښـاردنبوي خرقې (ص) سـويل تـه دهـرات دتـاريخي ارګ (داختيارالـدين قلعې) تـه مخـامخ يـوه کوڅـه چـې دخواجـه محمديوسـف رخبنـد (رح) پـه جومـات اوزيـارت سـره شـهرت لـري چـې همدادخواجه صاحب داوسيدلوځای لـه ځانګړو برکتي آثارو څخه برخمن دی نوموړی دخواجه ابوالوليد آزاداني (رح) اود احمد ابن ابی رجاء (رح) « دامام بخاري (رح) داستاذانوڅخه دی اودده په روايت سره په صحيح البخاري کې احاديث هـم راوړل شـوي دي » معاصرؤ اودهغـه عاليقدر اصلي جومات هـم همدلتـه موقعيت لري چي دخدای پالنې(عبادت) دڅلويښتو ورځو اوشپو خونه(چله خانه) يې هم په هغه کې ده چې تراوسه پورې (۱۳۸۹ه ش) هم په خپل ځای کې پرته ده . له هغه وروسته ځينو قدرمنو لکه خواجه عبدالله انصاري (رح) هم په هغه کې څلويښت شپې اوورځې تيرې کړې دي اوپه دې وروستيوکلونوکې په هغه جومات کې دهيواد پياوړي عالم ،اديب اوشاعر شخص ښاغلي فضيلتمآب مولوي عبدالله (شفيقي) يوعلمي پراخ مرکز تأسيس کړيدی اوپه هغه که طالب العلمانو ته داسلامي علومو زده کړې ورکول کيږي .دنوموړې رسالې ليکوال ښاغلی عبدالرحيم فوزي(هروي) دمحمدامين (هروي) زوي اودګل احمد(هروي) لمسی چې په (۱۳۲۸ ه ش) کال په همدې کوڅه کې زيږيدلی دی . اوپه (۱۳۵۲ه ش) کال کې دهرات جامع شريف له عالي دارالعلوم څخه فارغ شوی دی . ددې رسالې ليکوال څوکلونه په ديني مدرسو اوښوونځيوکې طالب العلمانو او زده کوونکوته داسلامي علومو تدريس کړيدی ،چې په دې دوران کې يې ګڼ شميرکتابونه اورسالې ليکلې دي خو ؛ په دې وروستيوکې يې ديوه داسې مهم اومعتبر اثرليکلوته ملا وتړله چې دا اثردلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې دسنت د ژوندي کولولپاره يواړين امربلل کيږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژباړن ژوندلیک ته لنډه کتنه :

نوم اوتخلص : نعمت الله پټانزی. **دپلارنوم :** شهید اسدالله صدیقي. **دنیکه نوم :** عبدالغیاث.

زوکړه :

نعمت الله پټانزی په (۱۳۶۷ه ش/۱۹۸۸م) کال کې دوردگو ولایت دسیدآباد ولسوالی دشنیز د درې دپټانخیلو په کلي کې په یوه درنه اودینداره کورنۍ کې زیږدلی دی .

زده کړې :

- لومړنۍ زدکړې یې ترشپږم ټولګي پورې دوردګو ولایت دسیدآباد ولسوالی دسعدیې په لومړنۍ ښوونځی کې ترسره کړې دي .
- منځنۍ اوثانوي زده کړې یې هم دوردګو ولایت سیدآباد ولسوالی دحضرت خالدبن ولید (رض) تکېې په عالي لیسه کې ترسره کړې اوله نومورې لیسې څخه په(۱۳۸۶ ه ش) کال کې په اعلی درجه (اول نومره) فارغ شو .
- دکانکورله آزموینې وروسته دهرات پوهنتون داقتصاداومدیریتي علوموپوهنځی ته بریالی شو ،اګرچې یوکال یې په دې تحصیلي دوره کې دځینوستونزوله امله ځنډراغی خوله نومورې پوهنځۍ څخه په (۱۳۹۱ه ش) کال کې په پوره بریالیتوب سره فارغ التحصیل شو.
- نعمت الله پټانزي په (۱۳۹۰ه ش) کال کې دمدیریت او تجارت (Business Administration) په څانګه کې دجرمني ددوست هیواد دهانس بنیاد(Hones Foundation) لخوادافغانستان دسوداګرئ اوصنایعوله خونې څخه ترشپږمیاشتنیوعملي اونظري زده کړو وروسته تصدیق نامه لاس ته راوړې ده.
- نعمت الله پټانزي په (۱۳۸۸ه ش) کال کې دجمعیت اصلاح افغانستان داسلامي معارف له کورس څخه هم تصدیق نامه ترلاسه کړی ده.

آثار اولیکنې :

1. دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره (ژباړه ،همدا اثر) .
2. په اسلام کې دریږي حکم (ژباړه ،ناچاپ اثر) .
3. دپټان ننګ (شعري ټولګه ،ناچاپ اثر) .
4. ترمې اوښکې (دحمدونو او نعتونو شعري ټولګه ،ناچاپ اثر) .
5. دغیرت خیره (دغازي شیرخان وردګ په ژوند او خاطرو هر اړخیزه څیړنه ، ناچاپ اثر) .
6. جیومتریک مفاهیم اوفورمولونه (ناچاپ اثر) .
7. رنګینې کرښې (دپوهنتون خاطرې ،ناچاپ اثر) .
8. ګڼ شمیرنورې مقالې چې د هیواد په بیلابیلو مجلو ،ورځپاڼو او ویب پاڼو کې خپرې شوې دي .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library